

**UCHWAŁA NR XXXIV/310/2014
RADY GMINY CZERNICA
z dnia 20 marca 2014 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii z elementami planowania rozwoju lokalnego
Gminy Czernica na lata 2014 – 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)

Rada Gminy Czernica uchwała, co następuje:

§1. Przyjmuje się Strategię z elementami planowania rozwoju lokalnego Gminy Czernica na lata 2014 – 2025, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernica.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY CZERNICA**

Jarosław Jagielski

**RADA GMINY
CZERNICA**

**Strategia z elementami planowania
rozwoju lokalnego**

**GMINY CZERNICA
NA LATA 2014-2025**

Wójt Gminy Czernica składa podziękowania za współpracę oraz zaangażowanie wszystkim osobom, które wzięły udział w przygotowywaniu poniższego dokumentu.

Do opracowania poniższej strategii przyczynili się Pracownicy Urzędu Gminy Czernica:

- Wójt Gminy Czernica – Stefan Dębski
- Sekretarz – Marian Zaraś
- Skarbnik – Elżbieta Kalityńska
- Arkadiusz Drajczyk
- Barbara Smolak
- Beata Perner
- Jacek Sisler
- Małgorzata Dąbrowska
- Marek Żelazny
- Maria Kozakiewicz
- Piotr Golus
- Robert Makiela
- Sebastian Ragiel

oraz przedstawiciele różnych środowisk z terenu Gminy Czernica:

- Andrzej Drobny
- Aneta Fiskies
- Katarzyna Moroz
- Krystyna Zaraś
- Magdalena Brandys
- Marek Krajewski
- Maria Bernal
- Wiesława Wolska

Moderatorem i konsultantem w procesie tworzenia nowej strategii był Pan Tadeusz Rycharski.

Spis treści

WSTĘP	5
I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
II ANALIZA STANU AKTUALNEGO	8
1. ŁAD ŚRODOWISKOWO - PRZESTRZENNY	8
1.1. Środowisko przyrodnicze	8
1.1.1. Elementy środowiska.....	8
1.2. Struktura własności gruntów	13
1.3. Układ komunikacyjny	14
1.3.1. Układ drogowy	14
1.3.2. Komunikacja kolejowa.....	14
1.3.3. Żegluga i transport wodny.....	14
1.4. Infrastruktura techniczna	15
1.4.1. Zaopatrzenie w wodę.....	15
1.4.2. Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków.....	15
1.4.3. Gospodarka odpadami stałymi	16
1.4.4. Zaopatrzenie w gaz.....	16
1.4.5. Sieć energetyczna	17
1.4.6. Zaopatrzenie w energię ciepłą	17
2. ŁAD SPOŁECZNY	18
2.1. Zasoby ludzkie.....	18
2.2. Mieszkalnictwo.....	20
2.3. Usługi socjalne	20
2.3.1. Bezpieczeństwo publiczne.....	20
2.3.2. Służba zdrowia	20
2.3.3. Edukacja	21
2.3.4. Kultura i sport.....	22
2.4. Grupy społeczne wymagające wsparcia	24
2.5. Obiekty sakralne i cmentarze	24
3. ŁAD GOSPODARCZY	25
3.1. Struktura gospodarcza	25
3.2. Bezrobocie.....	29
III DEKLARACJA WIZJI GMINY CZERNICA	30
IV ANALIZA SWOT – analiza silnych i słabych stron, szans i zagrożeń	31
V ZAKRES DZIAŁAŃ	38
VI POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	49
VII ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ.....	52

1. INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII	52
1.1. Instrumenty prawne	52
1.2. Instrumenty finansowe	52
1.2.1. Podmioty zarządzające strategią.....	52
1.3. Aktualizacja strategii	53
1.4. Monitoring i ewaluacja.....	53
VIII REALIZACJA STRATEGII JAKO DOKUMENTU KOMPATYBILNEGO DO STRATEGII AGLOMERCJI WROCŁAWSKIEJ	57
Tabele.....	58
Rysunki	58

WSTĘP

Samorząd terytorialny zgodnie z art. 163 Konstytucją RP wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Działanie takie mają na celu zrównoważony rozwój takiej JST jaką jest Gmina Czernica. W ten sposób rozwijające się gminy zapewniają harmonijny rozwój regionu, co ma szczególne znaczenie w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Szczególnie ważna rola przypada w tym procesie samorządom lokalnym właśnie na poziomie gminy. Art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym Dziennik ustaw z roku 2001, nr 142, pozycja 1591 z późniejszymi zmianami precyzuje podstawowe zadania z zakresu zaspokajania potrzeb wspólnoty.

Strategię Rozwoju Lokalnego zakreślono na horyzont czasowy 2014 - 2025. Wpisuje się ona w ramy czasowe Narodowego Planu Rozwoju 2014 - 2020 oraz koniec kadencji obecnych władz lokalnych. Ponieważ jest ściśle powiązana z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy (WPI), pozwala w krótkoterminowej, dwuletniej prognozie stosunkowo precyzyjnie określić harmonogram realizacji zadań w nim ujętych, koszt ich realizacji oraz możliwość sfinansowania z funduszu strukturalnego EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego)

Przygotowana strategia jest tylko dokumentem kierunkowym i nie może być traktowana jako dokument wykonawczy. Zarówno zadania jak i planowany czas realizacji projektów opisywane są z perspektywy dnia dzisiejszego i obowiązujących regulacji prawnych, cen oraz innych dostępnych zasobów. Uchwalenie strategii rozwoju nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania nowych wniosków inwestycyjnych zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi. Strategia jest jednak narzędziem, które wyznacza ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami, co nie pozwoli w przyszłości na przeszacowanie możliwości inwestycyjnych gminy w stosunku do budżetu. Dzięki temu kontrola społeczna nad realizacją priorytetowych programów i poszczególnych projektów staje się faktem.

Dokument strategiczny został przygotowany na spotkaniach warsztatowych w oparciu o konsultację z trzema sektorami tj:

- a) Społeczny – organizacje pozarządowe, społeczność lokalna
- b) Gospodarczy – instytucje biznesu z terenu gminy
- c) Publiczny – pracownicy Urzędu Gminy Czernica

Ustalenie priorytetów, kierunków i sposobu rozwiązania najbardziej palących dla gminy spraw były przedmiotem tych spotkań.

I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

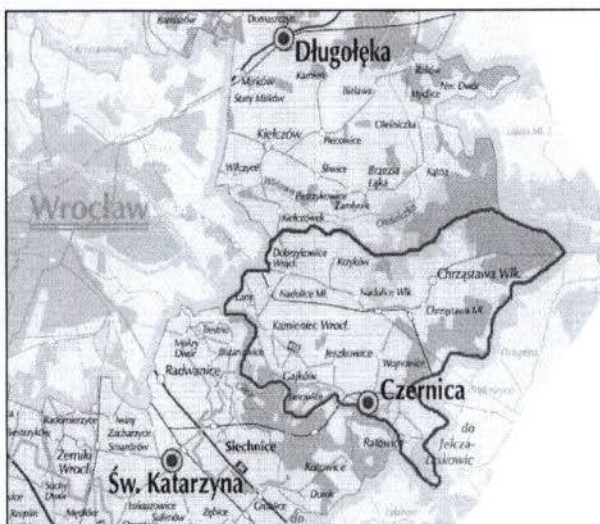
Gmina Czernica położona jest we wschodniej części województwa dolnośląskiego oraz w północno-zachodniej części powiatu wrocławskiego. Sąsiaduje bezpośrednio z miastem Wrocław oraz z gminami: Długołęka, Oleśnica (gmina wiejska), Jelcz-Laskowice, Oława (gmina wiejska) i Siechnice. Pod względem fizyczno-geograficznym gmina położona jest w zasięgu Pradoliny Wrocławskiej (Doliny Odry) oraz Równiny Psiego Pola i Jelczańskiej, stanowiących Część Równiny Wrocławskiej (Równiny Oleśnickiej).

Rysunek 1. Gmina Czernica w powiecie wrocławskim.

Teren obszaru jest dość płaski, a wysokości nad poziomem morza wahają się w granicach 120 - 130 m n.p.m. Gmina Czernica wchodzi częściowo w skład strefy funkcjonalnej miasta Wrocławia i stanowi część aglomeracji wrocławskiej.

Cała jednostka administracyjna zajmuje blisko 83,6 km² (8 363 ha), co stanowi 4% województwa dolnośląskiego i 7,5 % powierzchni powiatu wrocławskiego. W gminie znajduje się 13 sołectw: Chrzęstawa Mała, Chrzęstawa Wielka, Czernica, Dobrzykowice, Gajków, Jeszkowice, Kamieniec Wrocławski, Krzyków, Łany, Nadolice Małe, Nadolice Wielkie, Ratowice oraz Wojnowice.

Rysunek 2. Gmina Czernica

Obszar 8 363ha gminy użytkowany jest w następujący sposób: użytki rolne stanowią 64,30%, lasy i grunty leśne to 20,75%, wody powierzchniowe zajmują 3,49%, tereny osadnicze i rekreacyjne to 4,74%, na tereny komunikacyjne przypada 4,48%, a na pozostałe obszary (w tym wody, nieużytki, użytki kopalniane itp.) 2,5% .

Liczba ludności gminy, według danych z dnia 26.08.2013r., wynosi 11 819 osób, natomiast gęstość zaludnienia wynosi 141,38 osób/km²

II ANALIZA STANU AKTUALNEGO

1. ŁAD ŚRODOWISKOWO - PRZESTRZENNY

1.1. Środowisko przyrodnicze

1.1.1. Elementy środowiska

Klimat

Gmina Czernica leży w jednym z najcieplejszych regionów Polski. Średnia temperatura roku wynosi +8° C. Zimy są łagodne (średnia temperatura stycznia wynosi – 1,5° C), lata są ciepłe (średnia temperatura lipca wynosi + 18,8° C). Przeważają wiatry zachodnie (nawiew znad Wrocławia), przy znacznym udziale wiatrów wschodnich (nawiew znad Jelcza-Laskowic). Średnia roczna suma opadów to 550-600 mm, względnie mała ilość opadów nawałnych. Mikroklimat lokalny jest na ogół korzystny, co sprzyja osadnictwu oraz uprawie podstawowych roślin – okres wegetacyjny rozpoczyna się 26 marca i kończy 8 listopada.

Rzeźba terenu

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina leży w środkowej części Niziny Śląskiej i mezoregionu – Równina Wrocławska. Zachodnia część gminy należy do Równiny Psiego Pola, a wschodnia leży w obrębie morenowej wysoczyzny -Równiny Jelczańskiej. Północna część gminy wkracza w zasięg Równiny Oleśnickiej. W ramach tej ostatniej jednostki fizjograficznej wyróżnia się dolinę Widawy oraz wyżej leżący obszar wododziałowy nie przekraczający wysokości 126 m n.p.m. Obszar Doliny Odry (Pradoliny Wrocławskiej) zajmuje południową część gminy. W jej obrębie występuje system teras plejstoceniskich i holoceniskich, te ostatnie z licznymi zakolami meandrowymi i starorzeczami. Współczesna dolina Odry jest odcięta wyraźnie zaznaczoną kilkumetrową krawędzią.

Geomorfologia i rzeźba pozostałego obszaru gminy jest generalnie mało zróżnicowana. Maksymalne różnice wysokości nie przekraczają 15 m. W południowo-wschodniej części gminy wysokości osiągają wartość rzędu 131 m n.p.m., w części północno-zachodniej – 119 m n.p.m. Rzeka Widawa przepływa szeroką i płaską doliną, w obrębie której sieć mniejszych dopływów i rowów przybiera formę pierzastą. Dolina tej rzeki, a także dolina rzeki Graniczna, posiada swój system teras (łącznie z holoceniską), skromniejszy jednak niż dolina Odry. Rzeka Widawa, podobnie jak Odra, ma niewielki spadek rzędu 0,3 m.

Geologia i surowce mineralne

Obszar gminy Czernica jest ubogi w surowce mineralne. W utworach czwartorzędowych występują surowce okruchowe: piaski i żwiry rzeczne oraz wodnolodowcowe. Duże złoża tych kruszyw, udokumentowane dla potrzeb przemysłu, zlokalizowane są w rejonie doliny Odry.

Ponadto na potrzeby lokalne udokumentowano niewielkie złoża związane z piaskami i żwirami wodnolodowcowymi w rejonie Ratowic oraz z piaskami i żwirami rzecznyymi w rejonie Chrzastawy Wielkiej.

Gleby

Gleby występujące w gminie Czernica są w większej części średniej i niskiej jakości, wytworzone z piasków, rzadziej z glin zalęgających płytko na luźnym podłożu. Przeciętna wartość bonitacyjna gleb na obszarze gminy wynosi 1,39 (wobec przeciętnej 1,60 dla całego województwa) co świadczy o znacznym udziale gleb słabych. Gleby kwaśne i bardzo kwaśne ($\text{pH} < 5,5$) obejmują ponad 70% areалу użytkowanego rolniczo.

Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe stanowią istotny czynnik środowiskowy i gospodarczy. Największym ciekim powierzchniowym gminy Czernica jest rzeka Odra, jednakże większość wód odprowadzana jest z obszaru gminy przez bogaty system rowów do jej prawobrzeżnego dopływu – Widawy. Obecnie szereg rowów i cieków jest bezwodna albo woda stoi tylko na pewnych odcinkach. Na odcinku Jeszkowice – Kamieniec Wrocławski istnieje kanał żeglowny Odry ze służą w Janowicach.

W dolinie Odry występują duże i cenne przyrodniczo formy starorzeczy; niektóre z nich zostały antropogenicznie przekształcone. Tak zbiornik Bajkał (zaadaptowany dla celów rekreacyjnych – obecnie akwen zarybiony), jak i zbiornik w rejonie Ratowic, powstały w wyrobisku poeksploatacyjnym materiałów budowlanych. W Nadolicach Wielkich, Chrzastawie Wielkiej i Ratowicach znajdują się duże stawy. Ponadto na obszarze gminy występują niewielkie zbiorniki wód stojących w wyrobiskach poeksploatacyjnych piasków bądź żwirów oraz małe stawy w pobliżu istniejących gospodarstw.

Wody rzeki Odry na odcinku przepływającym przez gminę Czernica w ocenie ogólnej zostały uznane za pozaklasowe (non). Na taką ocenę wpłynęły w szczególności ponadnormatywne wskaźniki fizyczno – chemiczne i hydrobiologiczne, w szczególności zasolenia, przewodności elektrolitycznej, stężenia sodu oraz chlorofilu „a”. Pod względem stanu sanitarnego wody te zaliczono do klasy III. Korzystnie przedstawiły się natomiast wskaźniki zawartości tlenu rozpuszczalnego, azotanu azotanowego, ogólnego i amonowego oraz siarczanów (I klasa). Główne źródła zanieczyszczenia rzeki Odry znajdują się poza granicami gminy (powyżej odcinka przepływającego przez gminę).

O stanie czystości wód rzeki Widawy decydowały stężenia azotu aktywnego i fosforu (III klasa czystości); pod względem wskaźników fizyko – chemicznych wody tej rzeki zaliczono ogólnie do klasy II. Na terenie gminy nie wskazano istotnych źródeł zanieczyszczenia wód rzeki Widawy. W ostatnim dziesięcioleciu obserwuje się wyraźny spadek stężeń zanieczyszczeń w wodach rzeki

Widawy, co jest efektem porządkowania gospodarki wodno-ściekowej, w szczególności na terenie województwa opolskiego (Źródło: *Raport o stanie środowiska w województwa dolnośląskiego w 2007r.*, *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2008r.*).

Zagrożenia powodziowe

Na terenie gminy rzeki Przerowa i Graniczna są uregulowane całkowicie, Widawa – uregulowana częściowo, a rzeka Odra skanalizowana. Rzeka Odra jest obwałowana od wsi Ratowice do granic Wrocławia, rzeka Widawa obwałowana jest częściowo w rejonie Chrzastawy Wielkiej oraz posiada wały między wsią Krzyków a Dobrzykowicami.

Utrudnienia w utrzymaniu wałów odrzańskich w należytym stanie związane są z:

- niewłaściwym zagospodarowaniem gruntów i trwałą zabudową (odcinkami) aż do stopy wału, np. ogródki działkowe, ogrody przydomowe,
- brakiem dróg dojazdowych wzdłuż wałów,
- niewłaściwym zagospodarowaniem międzywała (nadmierne zadrzewienia i inne trwałe inwestycje),
- brakiem środków finansowych na pielęgnację i konserwację wałów, oczyszczenie i pogłębienie dna rzek oraz utrzymanie strażników wałowych.

Generalnie wały odrzańskie wymagają modernizacji i prace takie zostały podjęte po wielkiej powodzi z lipca 1997 roku. W 1999 r. w ramach zadania: „Łany – Kamieniec Wrocławski – Jeszkowice (naprawa lokalnych uszkodzeń wału prawostronnego rzeki Odry) naprawionych zostało 1150 m wału. Aktualnie prowadzona jest przebudowa tzw. Wrocławskiego Węzła Wodnego (WWW), w ramach którego na odcinku przebiegającym przez Gminę Czernica prowadzone są prace polegające na wzmocnieniu istniejących odcinków wałów przeciw powodziowych.

Wody podziemne

Wody gruntowe występują płytko na głębokości 0,6-1,0m wykazując przy tym znaczne sezonowe oraz wieloletnie wahania. W rejonie Ratowic wody gruntowe występują głębiej, miejscami poniżej 8,0 m. Spowodowane jest to drenującym oddziaływaniem Odry w tym rejonie i sływem wód podziemnych w kierunku południowo-zachodnim.

Na terenie gminy Czernica występują dwa użytkowe poziomy wodonośne:

- poziom czwartorzędowy,
- poziom trzeciorzędowy.

Wody czwartorzędowe wymagają odmanganiania i odżelaziania. Jakość wód czwartorzędowych na terenie gminy nie jest monitorowana.

Poziomy wodonośne w utworach trzeciorzędowych mają słabą wodonośność. Jakość tych wód jest monitorowana w Nadolicach Wielkich (studnia wiercona). W klasyfikacji ogólnej trzeciorzędowym

wodom przypisano klasę III.

Ujęcia wód podziemnych objęte są ochroną, dla których ustanowiono tylko strefy ochrony bezpośredniej.

Systemy melioracyjne

Duża część gruntów rolnych posiada rozbudowaną sieć melioracyjną. Stary, ponemiecki drenaż pól jest rozpoznany w 5–10%. Rowy melioracyjne występują gęsto, a ich długość całkowita wynosi 122 km. Zabiegom konserwacyjnym poddawanych jest rocznie ok. 10% rowów. Pozostała część jest niedrożna z powodu braku środków finansowych na ich konserwację.

Większość urządzeń melioracyjnych znajduje się pod opieką Gminnej Spółki Wodnej skupiającej 15 sekcji wiejskich. Gminna Spółka Wodna zrzeszona jest w Rejonowym Związku Spółek Wodnych, w skład którego wchodzi gminy: Czernica, Jelcz–Laskowice, Oława, Domaniów. Natomiast rzeki: Graniczna, Bierzwienna, Mrówka, Przerowa i Piskorna, do których spływają wody z rowów, są w zarządzie Regionalnego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - Oddział w Oławie.

Z uwagi na duże obszary z płytką wodą gruntową występuje potrzeba stosowania melioracji. Istniejąca sieć melioracyjna wymaga więc stałej i pełnej konserwacji. Na terenach inwestycyjnych konieczna będzie przebudowa elementów systemów melioracyjnych.

Flora i fauna

Lasy

Lasy gminy zgrupowane są w dwóch największych kompleksach - na wschód i na południe od Chrzastawy Wielkiej oraz w rejonie Wojnowic. Dwa inne większe zespoły znajdują się ponadto w dolinie rzeki Odry, w pobliżu akwenu „Bajkał” i wsi Gajków. Mniejsze zespoły leśne położone są w pobliżu wsi Krzyków, Nadolice Wielkie i Jeszkowice. Lesistość gminy jest niewielka i wynosi niespełna 19,9% powierzchni gminy.

Chronione gatunki roślin

Na obszarze gminy stwierdzono 10 gatunków roślin chronionych na 94 stanowiskach, w tym pod ochroną częściową – 6 gatunków, natomiast pod ochroną całkowitą 4 gatunki. Spośród chronionych gatunków roślin można wymienić: bluszcz pospolity, grąźel żółty, kalina koralowa, kocanka piaskowa, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, porzeczka czarna, śnieżyczka przebiśnieg, wawrzynek wilcze łyko. Największe skupienie stanowisk występuje we wschodniej części gminy, w dużym kompleksie lasów gospodarczych leśnictwa Chrzastawa (60 stanowisk roślin chronionych).

Chronione gatunki zwierząt

Wzdłuż dolin rzek Odry i Widawy i w obrębie kompleksów leśnych występują niektóre ptaki drapieżne, zwłaszcza myszołowy i jastrzębie. Gnieździ się tu również rzadka na Śląsku kania czarna. Dolina rzeki Widawy stanowi teren żerowania jedynej w tym rejonie łągowym – pary bielika. Stanowiska numerowane ptaków chronionych: bocian biały, łabędź niemy, żuraw, krwawo dziób, brzegówka, remiz.

Na terenie gminy występują również ssaki chronione: bóbr – trzy stanowiska w rejonie Chrzęstawy Małej i Wielkiej, gacek brunatny – łącznie na terenie gminy zlokalizowano pięć kolonii gacka brunatnego obejmującego około 38 osobników i 2 inne gatunki nietoperzy: borowca wielkiego i nocka rudego, kuna domowa, gronostaj, łasica łaska, ryś – był obserwowany na terenie leśnictwa Chrzęstawa Wielka.

Na jedenastu stanowiskach stwierdzono występowanie 23 gatunków ryb. Najatrakcyjniejszym gatunkiem jest żyjąca w Widawie koza złotawa (*Sabanejewia aurata*), znajdująca się na liście zwierząt zagrożonych wyginięciem. Oprócz niej w Widawie żyje ciekawy zespół karpiowatych reofilów z kleniem i jelcem. Stanowisko kozy złotawej w Widawie jest w szczególności zagrożone zniszczeniem w przypadku dalszej przebudowy koryta rzeki (prace hydrotechniczne). Należy zatem prace hydrotechniczne prowadzić tak, aby zabezpieczyć warunki dla ochrony tego gatunku, który w najbliższej przyszłości zostanie wciągnięty na listę gatunków chronionych. Ukształtowanie koryta rzeki Widawy w odcinku powyżej Chrzęstawy Wielkiej - jako jedynej rzeki w województwie – sprzyja reintrodukcji pstrąga potokowego.

1.2. Struktura własności gruntów

Według stanu na 31 grudnia 2012r., w strukturze własności gruntów gminy Czernica przeważa własność prywatna – do osób fizycznych należy ponad połowa powierzchni gminy, z czego 41,30% arealu stanowią indywidualne gospodarstwa rolne. Drugim największym właścicielem gruntów jest Skarb Państwa posiadający 29,86% powierzchni gminy, z czego do Lasów Państwowych należy 19,93% gruntów gminy.

Tabela 1. Struktura własności gruntów w gminie Czernica wg stanu na 31 grudnia 2012r.

Lp.	Struktura własności gruntów	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
1.	Grunty SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	2496	29,86
	Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	1666	19,93
2.	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	77	0,92
3.	Grunty spółek SP, przeds. Państwowych i innych państwowych osób prawnych	1	0,01
4.	Grunty gmin i zw. międzygm. z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	755	9,03
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	36	0,43
6.	Grunty osób fizycznych	4541	54,32
	W tym grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	3452	41,30
7.	Grunty spółdzielni	14	0,17
8.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	23	0,28
9.	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	53	0,63
10.	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	26	0,31
11.	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w pkt. 1-11	337	4,03
12.	Ogółem	8359	100,00

1.3. Układ komunikacyjny

1.3.1. Układ drogowy

System komunikacyjny opiera się na dwóch głównych ciągach komunikacyjnych:

- Droga wojewódzka nr 455 Wrocław - Jelcz-Laskowice - Oława, przebiegająca w gminie przez miejscowości: Łany, Kamieniec Wrocławski, Gajków, Jeszkowice, Czernica, Ratowice,
- Droga powiatowa 1535D Wrocław-Jelcz-Laskowice, przebiegająca w gminie przez miejscowości: Dobrzykowice, Nadolice Małe, Nadolice Wielkie, Wojnowice.

Znaczenie ponadlokalne ma również droga powiatowa 1922D (Dobrzykowice – Kiełczów) łącząca siedziby Gminy Czernica i Długołęka.

Bardzo ważną drogą jest budowana tzw. droga wojewódzka Bielany - Łany - Długołęka (B-L-D). Obecnie funkcjonuje tylko odcinek Siechnice (droga krajowa nr 94) – Łany (droga wojewódzka nr 455). Docelowo droga ta ma połączyć od wschodniej strony autostradę A4 z drogą ekspresową S8.

1.3.2. Komunikacja kolejowa

Przez gminę Czernica przebiegają dwie linie kolejowe:

- drugorzędna linia kolejowa nr 292, łącząca stację Jelcz Miłoszyce ze stacją Wrocław - Osobowice.
- linia kolejowa nr 277, łącząca Opole Groszowice ze stacją Wrocław Brochów. Linia przebiega przez dwa województwa: dolnośląskie i opolskie i przez powiaty wrocławski i oławski oraz przez brzeski i opolski. Linia jest wykorzystywana przez pociągi towarowe i osobowe o znaczeniu państwowym, stwarzająca określone ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym.

1.3.3. Żegluga i transport wodny

Rzeka Odra na odcinku od granicy z województwem opolskim do Brzegu Dolnego jest skanalizowana i żeglowna. Na obszarze gminy Czernica znajdują się następujące budowle hydrotechniczne:

- Stopień wodny w miejscowości Ratowice (na 227,4 km rzeki Odry), złożony z jazu klasy IV klapowego i śluzy żeglownej klasy III pociągowej - pojedynczej,
- Stopień wodny połączony z elektrownią wodną „Janowice”, znajduje się w obrębie Jeszkowice (na 232,4 km rzeki Odry), złożony z : jazu klasy IV sektorowego trzyprzęsłowego i dwóch śluz klasy III pociągowej – pojedynczej.

Niektóre budowle hydrotechniczne pochodzą z ubiegłego wieku i wymagają przebudowy lub generalnego remontu. Oprócz przebudowy koryta rzeki Odry przewiduje się budowę drugiej śluzy

dłuższej przy stopniu Ratowice (190,0 x 12,0 m).

W obrębie wsi Ratowice istnieje możliwość budowy przystani pasażerskiej dla statków turystycznych kursujących z Wrocławia w górę rzeki, a także budowa rzeczno-portu towarowego dla barek przewożących materiały budowlane, nawozy, węgiel itp.

1.4. Infrastruktura techniczna

1.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Układy osadnicze gminy Czernica są w całości zwodociągowane. Stan techniczny systemów zaopatrzenia w wodę jest bardzo dobry. Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości odbywa się z wodociągu grupowego Nadolice – Czernica. Ujęcie (3 studnie trzeciorzędowe) o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych zlokalizowane jest na gruntach Nadolice Wielkie.

Stacja uzdatniania wody o maksymalnej przepustowości $Q = 2800 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz trzy zbiorniki wyrównawcze: dwa o pojemności $V = 150 \text{ m}^3$ i jeden o pojemności $V = 300 \text{ m}^3$, zlokalizowane są na terenie wsi Nadolice Wielkie.

Wodociąg grupowy Nadolice Wielkie - Czernica spięty jest także z drugim ujęciem wód podziemnych i stacją uzdatniania wody w Kamieńcu Wrocławskim, co gwarantuje uzupełnienie wody w przypadku awarii i dużego rozbioru wody.

1.4.2. Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków

Oczyszczalnie ścieków

Na obszarze gminy, w jej północno-zachodniej części, w obrębie wsi Dobrzykowice, znajdują się pola irygacyjne pracujące systemem zalewowym. Oczyszczanie ścieków na polach dobrzykowickich odbywa się od roku 1910. Aktualnie powierzchnia pól wykorzystywanych do oczyszczania ścieków wynosi 111,46 ha. Na tym obszarze znajduje się 20 otoczonych groblami ziemnymi, kwater zalewowych.

Systemy kanalizacji sanitarnej

Niespełna 80% ludności gminy Czernica korzysta ze zbiorczego odprowadzenia ścieków. W związku ze wzrostem zaludnienia oraz przyrostem zasobów mieszkaniowych sieć kanalizacyjna jest systematycznie rozbudowywana; również na starych terenach osadniczych. Wydane zostały decyzje o pozwoleniu na budowę dla ciśnieniowej sieci kanalizacyjnej relacji: Kamieniec Wrocławski, Dobrzykowice, Nadolice Małe, Nadolice Wielkie, Chrząstawa Mała, Chrząstawa Wielka, Czernica.

Na wszystkie miejscowości, które nie posiadają sieci kanalizacji sanitarnej, sporządzone są dokumentacje wraz z pozwoleniami na budowę. Do zrealizowania zostały sieci jedynie w trzech miejscowościach: Wojnowice, Chrząstawa Mała i Chrząstawa Wielka.

1.4.3. Gospodarka odpadami stałymi

Na terenie Gminy Czernica wszystkie prawa i obowiązki dotyczące gospodarki odpadami stałymi Rada Gminy Czernica przekazała Związkowi Gminnemu Ślęza – Oława. Mieszkańcy segregują odpady dzieląc je na trzy frakcje, tj.:

1. frakcja – opady biodegradowalne,
2. frakcja – odpady ze szkła,
3. frakcja – odpady pozostałe (papier, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metal, popioły oraz suche zmieszane).

Właściciele nieruchomości, którzy nie chcą segregować odpadów komunalnych mają możliwość zbierania w sposób zmieszany za co ponoszą wyższą opłatę.

Nie rzadziej niż 2 razy w roku prowadzona jest objazdowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych, sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon, przeterminowanych leków, chemikaliów i innych substancji, zużytych baterii i akumulatorów. Również nie rzadziej niż 2 razy w roku można oddać odpady rozbiórkowe i budowlane do ustawionych na terenie gminy kontenerów.

Na terenie gminy działa mobilny punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Mieszkańcy mogą również przetransportować swoje selektywnie zebrane odpady do PSZOK (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych), który znajduje się w miejscowości Godzikowice.

1.4.4. Zaopatrzenie w gaz

Przez obszar gminy przebiega na długości 15,6 km gazociąg wysokiego ciśnienia gazu ziemnego wysokometanowego E relacji Iwiny – Kielczów o średnicy nominalnej Dn 300 i ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa, stanowiący fragment obwodnicy gazociągowej miasta Wrocławia. Wzdłuż tego gazociągu (w jego bezpośrednim sąsiedztwie) planowana jest budowa gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia relacji Ołtaszyn – Kielczów o średnicy nominalnej Dn 500 i ciśnieniu nominalnym PN 8,4 MPa. Ponadto przebiega tu także gazociąg o średnicy nominalnej Dn 200 i ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa poprowadzony z Czernicy w kierunku Jelcza oraz gazociąg o średnicy Dn 80 i ciśnieniu nominalnym 6,3 MPa relacji Jelcz – Jelcz.

W sieć rozdzielczą gazu zaopatrzone są miejscowości: Łany, Kamieniec Wrocławski, Gajków, Jeszkowice, Czernica, Ratowice, Dobrzykowice, Nadolice Małe, Nadolice Wielkie, Wojnowice, Chrzastawa Mała.

Obecnie trwają przygotowania do budowy sieci rozdzielczej w Chrzastawie Wielkiej oraz dokończenia budowy w Krzykowie.

1.4.5. Sieć energetyczna

Na terenie gminy nie występuje źródło energii elektrycznej w postaci głównego punktu zasilania 110/20kV. W miejscowości Jeszkowice funkcjonuje Elektrownia Wodna „Janowice”, a w rejonie Ratowic planuje się lokalizację nowej elektrowni wodnej. Zasilanie w energię elektryczną z sieci państwowej odbywa się liniami napowietrznymi średnich napięć 20 kV z kierunku:

- GPZ Miłoszyce liniami: L-209, L-219/L-205 i L-625,
- Elektrowni Wodnej „Janowice” liniami: L-1019, L-1150, L-2069 i L-6241/L-624,
- GPZ Oleśnica linią L-209,
- GPZ Wilcza (tymczasowo) linią L-115.

Przesyłanie energii elektrycznej do większości odbiorców odbywa się liniami niskich napięć – napowietrznymi lub kablowymi poprzez stacje transformatorowe 20kV/0,4 kV, z których większość stanowią stacje słupowe w wykonaniu napowietrznym. Według oceny operatora stan techniczny sieci średniego i niskiego napięcia jest średni – sieć ta jest systematycznie wymieniana na nową.

Przez obszar gminy przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, mające charakter tranzytowy, relacji:

- Elektrociepłownia (EC) Czechnica – GPZ Oleśnica; linia S143 wraz z linią odgałęźną S143a w kierunku GPZ Miłoszyce,
- GPZ Miłoszyce – GPZ Jelcz; linia S-132,
- GPZ Oława – GPZ w rejonie Jelczańskich Zakładów Samochodowych, Jelcz; linia S-106,
- Linia dwutorowa: jeden tor S-122 relacji: Elektrociepłownia „Czechnica” – GPZ Psie Pole, drugi tor S-112 relacji: Elektrociepłownia „Czechnica” – GPZ Swojec.

Na obszarze gminy, w zakresie elektroenergetycznej sieci przesyłowej, wykonano odcinek napowietrznej linii elektromagnetycznej najwyższego i wysokiego napięcia 9NN, WN), dwutorowej, dwunapięciowej (400 kV + 110 kV) z torem 400 kV relacji Pasikurowice – Wrocław i z torem 110 kV relacji Pasikurowice – Bielany Wrocławskie wraz ze strefą ograniczeń w użytkowaniu o szerokości 70 metrów (po 35 metrów od osi linii w obu kierunkach).

Linia energetyczna 110 kV przebiegająca od Jeszkowic przez Wojnowice w kierunku Jelcza Laskowice planowana jest do przebudowy polegającej na przeniesieniu jej poza obszar wsi Wojnowice.

1.4.6. Zaopatrzenie w energię ciepłą

Z uwagi na brak centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w energię ciepłą, gmina Czernica posiada system gospodarki cieplnej rozproszony. W poszczególnych miejscowościach znajdują się jedynie kotłownie lokalne (zaopatrujące w ciepło poszczególne budynki mieszkalne, zakłady, szkoły), głównie wykorzystujące opał stały. Mieszkańcy gminy w przeważającej większości

korzystają z indywidualnych palenisk, znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub etażowe c.o.) opalanych węglem, koksem, olejem opałowym, drewnem oraz obecnie - gazem ziemnym. Największy udział w zapotrzebowaniu na energię ciepłą mają gospodarstwa domowe – ponad 85% (ponad 81% udział w zapotrzebowaniu mocy cieplnej). Na drugim miejscu wymienia się usługi komercyjne – ponad 10% (około 14% mocy cieplnej), a dopiero na trzecim budynki użyteczności publicznej – niewiele ponad 4% (około 5% mocy).

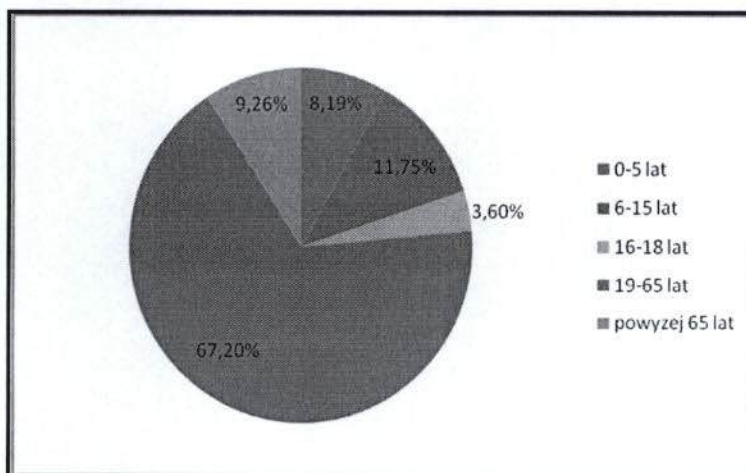
2. ŁAD SPOŁECZNY

2.1. Zasoby ludzkie

Analizując strukturę wiekową ludności gminy Czernica obserwuje się wyraźne odmładzanie populacji wyrażone znaczącym zmniejszeniem się udziału grupy ludności w wieku podeszłym. Równocześnie zmniejszył się jednak nieco udział dzieci i młodzieży, choć nadal występuje stosunkowo Duży odsetek ludzi młodych do 18 roku życia (ponad 23%). Ludność w wieku produkcyjnym (19-60/65 lat) stanowi 66,96%, a w wieku emerytalnym (po 65 roku życia)- 9,59%.

Tabela 2. Ludność Gminy Czernica według grup wiekowych.

Biologiczna struktura wieku	2010		2012	
	osoba	% populacji	osoba	% populacji
0-5 lat	844	8,01	937	8,19
6-15 lat	1209	11,47	1344	11,75
16-18 lat	407	3,87	412	3,60
19-65 lat	7111	67,52	7687	67,20
Powyżej 65 lat	961	9,13	1059	9,26
Ogółem	10 532	100,00	11 439	100,00

Rysunek 3. Struktura demograficzna Gminy Czernica

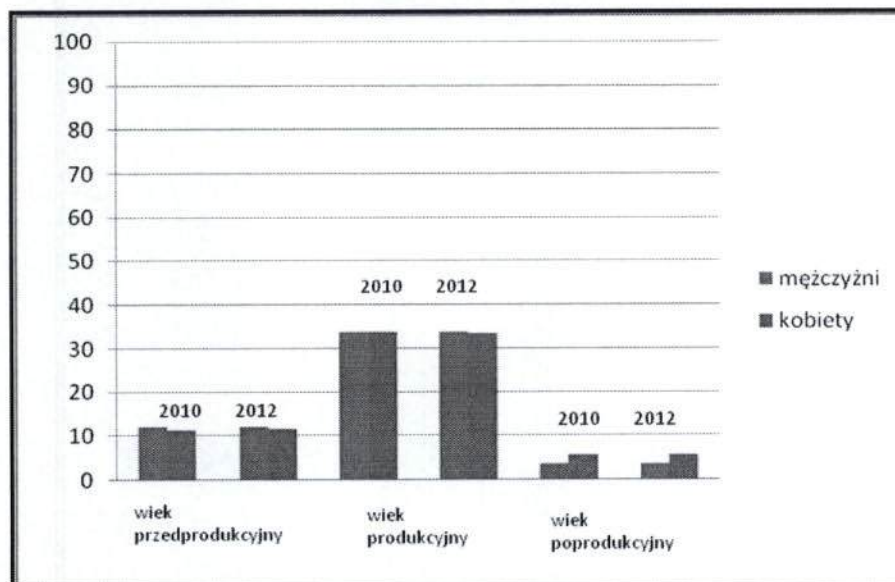
Tabela 3. Funkcjonalna struktura wieku ludności gminy Czernica według płci w 2010r.

Funkcjonalna struktura wieku w 2010 roku	kobiety		mężczyźni		Ogółem	
	osoba	% populacji	osoba	% populacji	osoba	% populacji
Wiek przedprodukcyjny	1184	11,24	1276	12,11	2460	23,35
Wiek produkcyjny	3548	33,69	3563	33,83	7111	67,52
Wiek poprodukcyjny	594	5,64	367	3,48	961	9,13
Ogółem	5326	50,57	5206	49,42	10532	100,00

Tabela 4. Funkcjonalna struktura wieku ludności gminy Czernica według płci w 2012r.

Funkcjonalna struktura wieku w 2012 roku	kobiety		mężczyźni		Ogółem	
	osoba	% populacji	osoba	% populacji	osoba	% populacji
Wiek przedprodukcyjny	1311	11,46	1382	12,08	2693	23,54
Wiek produkcyjny	3839	33,56	3848	33,64	7687	67,20
Wiek poprodukcyjny	644	5,63	415	3,63	1059	9,26
Ogółem	5794	50,65	5645	49,35	11439	100,00

Funkcjonalna struktura wieku

Rysunek 4. Ilustracja graficzna funkcjonalnej struktury wieku ludności gminy Czernica w roku 2010 i 2012.

2.2. Mieszkalnictwo

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe

ZASOBY MIESZAKANIOWE	jednostka	2010	2011	2012
Zasoby mieszkaniowe wg form własności				
mieszkania ogółem	mieszk.	3965	Brak danych	Brak danych
izby ogółem	izba	19 459	Brak danych	Brak danych
powierzchnia użytkowa	m ²	458 275	Brak danych	Brak danych
Mieszkania oddane do użytkowania				
mieszkania ogółem	mieszk.	229	232	240
izby ogółem	izba	1 218	1 203	1 304
powierzchnia użytkowa	m ²	34 492	31 585	34 245
Budynki nowe oddane do użytkowania				
ogółem	bud.	243	239	244
mieszkalne	bud.	227	223	234

Zasoby mieszkaniowe w gminie Czernica w 2010r. obejmowały 3965 mieszkania, 19459 izb i 458 275 m² powierzchni użytkowej. Na 1 mieszkanie w gminie przypada 4,9 izb oraz ok. 115 m² powierzchni użytkowej.

Na te generalnie korzystne standardy powierzchniowe mieszkań niewątpliwie wpływ miało ożywione budownictwo mieszkaniowe. Potwierdza to też dość wysoki udział budynków mieszkalnych o dobrym stanie technicznym. W poszczególnych wsiach gminy omawiane standardy są jednak silnie zróżnicowane.

2.3. Usługi socjalne

2.3.1. Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego w gminie Czernica zapewniony jest dzięki istniejącemu posterunkowi policji. W gminie działają 3 OSP RP: w Chrzastawie, Kamieńcu Wrocławskim i w Nadolicach wielkich. OSP Nadolice Wielkie i OSP Kamieniec Wrocławski należą do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego (KSRG).

2.3.2. Służba zdrowia

Usługi ochrony zdrowia w gminie Czernica reprezentują ośrodki zdrowia zlokalizowane w Czernicy i Kamieńcu Wrocławskim, o charakterze niepublicznym. Pojawia się coraz więcej prywatnych gabinetów specjalistycznych. Istnieją również w gminie trzy apteki – jedna w Czernicy i dwie w Kamieńcu Wrocławskim.

2.3.3. Edukacja

Na obszarze gminy Czernica znajduje się siedem placówek oświatowych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czernicy (w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II i Przedszkole Publiczne),
- Zespół Szkół w Chrzastawie Wielkiej (w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Piastów Śląskich i Publiczne Gimnazjum Nr 3),
- Szkoła Podstawowa im. Bolesława Krzywoustego w Kamieńcu Wrocławskim,
- Szkoła Podstawowa w Dobrzykowicach,
- Szkoła Podstawowa w Ratowicach,
- Publiczne Gimnazjum Nr 1 w Czernicy,
- Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Kamieńcu Wrocławskim.

Liczba uczniów w szkołach wg stanu na 30 września 2013r. wynosiła:

- 913 uczniów w szkołach podstawowych,
- 367 uczniów w gimnazjach,
- 341 uczniów w przedszkolu i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych.

Tabela 6. Szkolnictwo, wychowanie przedszkolne na obszarze gminy Czernica

EDUKACJA	Jednostka miary	2013
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	obiekt	5
pomieszczenia szkolne	pomieszczenie	49
oddziały w szkołach	oddział	47
uczniowie	osoba	913
absolvenci w danym roku	osoba	121
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE		
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	obiekt	3
pomieszczenia szkolne	pomieszczenie	17
oddziały w szkołach	oddział	19
uczniowie	osoba	367
absolvenci w danym roku	osoba	109
PRZEDSZKOLA I ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH		
ogółem	obiekt	5
oddziały	oddział	16
miejsca	miejsce	395
dzieci do lat 5 i 6 włącznie	osoba	225
dzieci 3 i 4 letnie	osoba	116

Na terenie Gminy funkcjonują również niepubliczne placówki oświatowe, wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez wójta Gminy Czernica, tj. **niepubliczne przedszkola oraz punkty wychowania przedszkolnego**, którym Gmina Czernica

przyznaje dotację na podstawie art. 90 ust. 2d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zmianami):

1. „HAPPY KIDS” Przedszkole Niepubliczne Nr 1 w Kamieńcu Wrocławskim
2. Niepubliczne Przedszkole BAJKOCHATKA Krzysztof Stachowicz w Kamieńcu Wrocławskim
3. Punkt Przedszkolny „Kredka 1” w Kamieńcu Wrocławskim
4. Punkt Przedszkolny „Kredka 2” w Kamieńcu Wrocławskim
5. MINI WORLD 1 niepubliczny Punkt Przedszkolny w Dobrzykowicach
6. MINI WORLD 2 Niepubliczny Punkt Przedszkolny w Dobrzykowicach

W wymienionych niepublicznych przedszkolach i punktach przedszkolnych utworzono łącznie 192 miejsca dla dzieci w wieku 3-6 lat. Wykorzystanych miejsc było 180 (wg stanu na 30 września 2013r.).

Ogółem liczba miejsc w publicznych i niepublicznych przedszkolach oraz punktach przedszkolnych wynosi 587, co stanowi około 84% zapotrzebowania (przy założeniu, że wszystkie dzieci w wieku 3-6 lat uczęszczają do przedszkola).

Gmina Czernica, jako gmina położona w pobliżu Wrocławia prężnie się rozwija, co wiąże się z szybkim wzrostem liczby mieszkańców. Taka sytuacja przysparza problemów związanych z brakiem miejsc w placówkach szkolnych w Kamieńcu Wrocławskim i Dobrzykowicach oraz brak miejsc w przedszkolu publicznym i oddziałach przedszkolnych działających przy szkołach podstawowych. Władze Gminy podjęły już decyzje dotyczące funkcjonowania szkół w celu poprawy warunków nauczania i wychowania dzieci i młodzieży, tj. zmieniono obwody szkołom podstawowym w Dobrzykowicach i Czernicy, oraz gimnazjom – w Kamieńcu Wrocławskim i w Czernicy. Podjęto również działania zmierzające do budowy szkoły na terenie Dobrzykowic (wyznaczony teren pod budowę, w 2014 roku planowane jest sporządzenie dokumentacji projektowej inwestycji).

2.3.4. Kultura i sport

Na bazę kulturalną, z której korzystają mieszkańcy gminy Czernica, składają się świetlice wiejskie w: Chrzastawie Wielkiej, Czernicy, Gajkowie, Jeszkowicach, Kamieńcu Wrocławskim, Krzykowie, Nadolicach Wielkich, Ratowicach, Wojnowicach gdzie organizowane są różne imprezy.

Biblioteki

Gminna Biblioteka Publiczna w Czernicy powstała w 1961r. Liczy 5 filii bibliotecznych w: Kamieńcu Wrocławskim, Chrzastawie Wielkiej, Nadolicach Wielkich, Ratowicach, Jeszkowicach. Placówki otwarte są 40 godzin tygodniowo (dwie 50 godzin w tygodniu, w tym również w soboty).

Biblioteki posiadają księgozbiór o łącznej liczbie 72 902 woluminów i 343 zbiorów elektronicznych. Czytelnikami biblioteki jest 2818 mieszkańców gminy. W bibliotekach pracuje 12

osób (wykształcenie wyższe kierunkowe posiada 8 pracowników). Wszystkie lokale biblioteczne są po modernizacjach i remontach. Od 2011r. korzystamy z programu bibliotecznego Mak+, a od 2012r. posiadamy swoją stronę internetową. Biblioteka jest Członkiem Partnerstwa Lokalnego. Bierze udział w programach: Program Rozwoju Bibliotek, Akademia Orange dla Bibliotek, Biblioteka+, Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej, Angielski 123.

Biblioteka gromadzi i udostępnia księgozbiór ogólny, zaspokajający potrzeby wszystkich grup czytelników i dostępna jest bezpłatnie dla mieszkańców. Świadczy usługi ksero, wydruki komputerowe, skanowanie. W każdej z placówek użytkownicy mają możliwość skorzystania z bezpłatnego dostępu do Internetu. Wśród czytelników 60% to dzieci oraz młodzież ucząca się i studiująca. W ostatnich latach mocno uaktywniła się grupa czytelników 50+ dla których prowadzone są m.in. zajęcia komputerowe i artystyczne. Placówki integrują społeczność lokalną poprzez organizację spotkań, warsztatów i szkoleń.

Sport i rekreacja

W gminie Czernica istnieje 18 boisk sportowych (do piłki nożnej, koszykówki i siatkówki), głównie przy szkołach, w tym jedno boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012” z pełnym zapleczem socjalnym. W miejscowości Łany znajduje się prywatna hala sportowa z siłownią i kompleksem boisk, a w Zespole Szkół w Chrzastawie Wielkiej skorzystać można ze ścianki wspinaczkowej o powierzchni 28m², która w 2014r. będzie rozbudowana. W każdej szkole znajduje się sala gimnastyczna. Planowana jest także budowa basenu krytego przy Szkole w Kamieńcu Wrocławskim. Teren gminy doskonale nadaje się do turystyki rowerowej (otwarcie części obwodnicy wschodniej Wrocławia), konnej i pieszej (kompleksy leśne w Chrzastawie Wielkiej i Chrzastawie Małej oraz Nadolicach Wielkich). W przyszłości w gminie powinien powstać stadion do uprawiania lekkoatletyki.

Naturalne bogactwa przyrodnicze i krajobrazowe wzmagają rozwój wypoczynku sobotnio-niedzielnego na łonie natury. Sprzyja temu duża liczba czystych zbiorników wodnych i terenów leśnych. Gmina jest rajem dla wędkarzy i grzybiarzy. We wsi Chrzastawa Wielka znajdują się stawy rybne, okresowo wykorzystywane jako łowiska komercyjne.

Istotnie wzrosnąć powinny tereny zagospodarowane rekreacyjnie, w szczególności w rejonie Bajkał oraz w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe w dolinie Widawy (północna część gminy), funkcje rekreacyjne gminy w znacznej części będą miały charakter ponadlokalny (m.in. obsługa mieszkańców Wrocławia).

2.4. Grupy społeczne wymagające wsparcia

Dotychczasowe usługi socjalne bazują na redystrybucji środków finansowych i oddziaływaniu na skutki negatywnych zjawisk społecznych, zamiast na ich przyczyny. Nie istnieją również systemowe procedury współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na sferze socjalnej. W związku ze zwiększającym się popytem na usługi socjalne oraz w związku z obserwowanymi tendencjami demograficznymi i pogłębiającymi się patologiami życia społecznego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy opracował „Strategię Integracji i rozwiązywania problemów społecznych Gminy Czernica”.

Według danych z powszechnego spisu ludności przeprowadzonego w 2002 roku na terenie gminy mieszka 836 osoby niepełnosprawne, co stanowiło blisko 7% mieszkańców gminy. W tym 627 osoby to niepełnosprawni prawnie (posiadający odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony), a 209 to osoby niepełnosprawne tylko biologicznie (nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych).

Dane z powszechnego spisu ludności przeprowadzonego w 2011 roku nie zostały opracowane z podziałem na poszczególne gminy w Powiecie Wrocławskim. Dostępne są jedynie dane dotyczące osób niepełnosprawnych w całym Powiecie Wrocławskim.

Tabela 7. Osoby niepełnosprawne w gminie Czernica w 2002r.

Niepełnosprawni w 2002r.	kobiety	mężczyźni	ogółem
	osoba		
prawnie	436	321	627
tylko biologicznie	306	79	209
Ogółem	436	400	836

2.5. Obiekty sakralne i cmentarze

We wsiach: Chrzęstawa Wielka, Czernica, Dobrzykowice, Gajków, Kamieniec Wrocławski, Nadolice Wielkie, Ratowice i Wojnowice znajdują się kościoły należące do parafii rzymsko-katolickich. Cmentarze występują we wsiach: Wojnowice (cmentarz komunalny), Nadolice Wielkie (cmentarz żołnierzy niemieckich – Park Pokoju – jeden z czterech w Europie) oraz cmentarze parafialne w Chrzęstawie Wielkiej, Dobrzykowicach (dwa cmentarze), Gajkowie i Nadolicach Wielkich. W Kamieńcu Wrocławskim planuje się urządzenie nowego cmentarza komunalnego o powierzchni 5,0 ha.

3. ŁAD GOSPODARCZY

3.1. Struktura gospodarcza

Na terenie gminy Czernica w 2012 roku w systemie CEIDG zarejestrowanych było 1061 podmiotów gospodarczych, tj. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zaobserwować można tendencję przyrostu liczby firm: w okresie 2010-2012 przybyło 139 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (przyrost o ponad 18,5%). Natomiast w sektorze publicznym na terenie gminy Czernica według stanu na koniec 2012r. działało 110 firm.

Na terenie gminy Czernica wyraźnie dominują firmy osób fizycznych (96% ogólnej liczby przedsiębiorstw prywatnych), którymi zwykle są niewielkie przedsiębiorstwa o zatrudnieniu poniżej 10 osób, o różnym nierolniczym profilu działalności (produkcja, naprawy, usługi, budownictwo, transport, handel i gastronomia, edukacja przedszkolna, itp.). Obserwuje się stały ich wzrost, dlatego odgrywają coraz większą rolę w dalszym rozwoju gospodarczym gminy.

Tabela 8. Przedsiębiorstwa w gminie Czernica

Jednostki zarejestrowane wg sektorów	2010	2011	2012
Sektor publiczny	101	119	110
Jednostki prawa budżetowego państwowe i komunalne	23	23	23
Przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1
Pozostałe	7	2	2
Sektor prywatny	524	614	690
Osoby fizyczne	922	984	1061
Spółki prawa handlowego	26	10	32
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	9	9	8
Spółdzielnie	5	5	5
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	4	7	9
Pozostałe	52	51	55
Ogółem	538	636	716

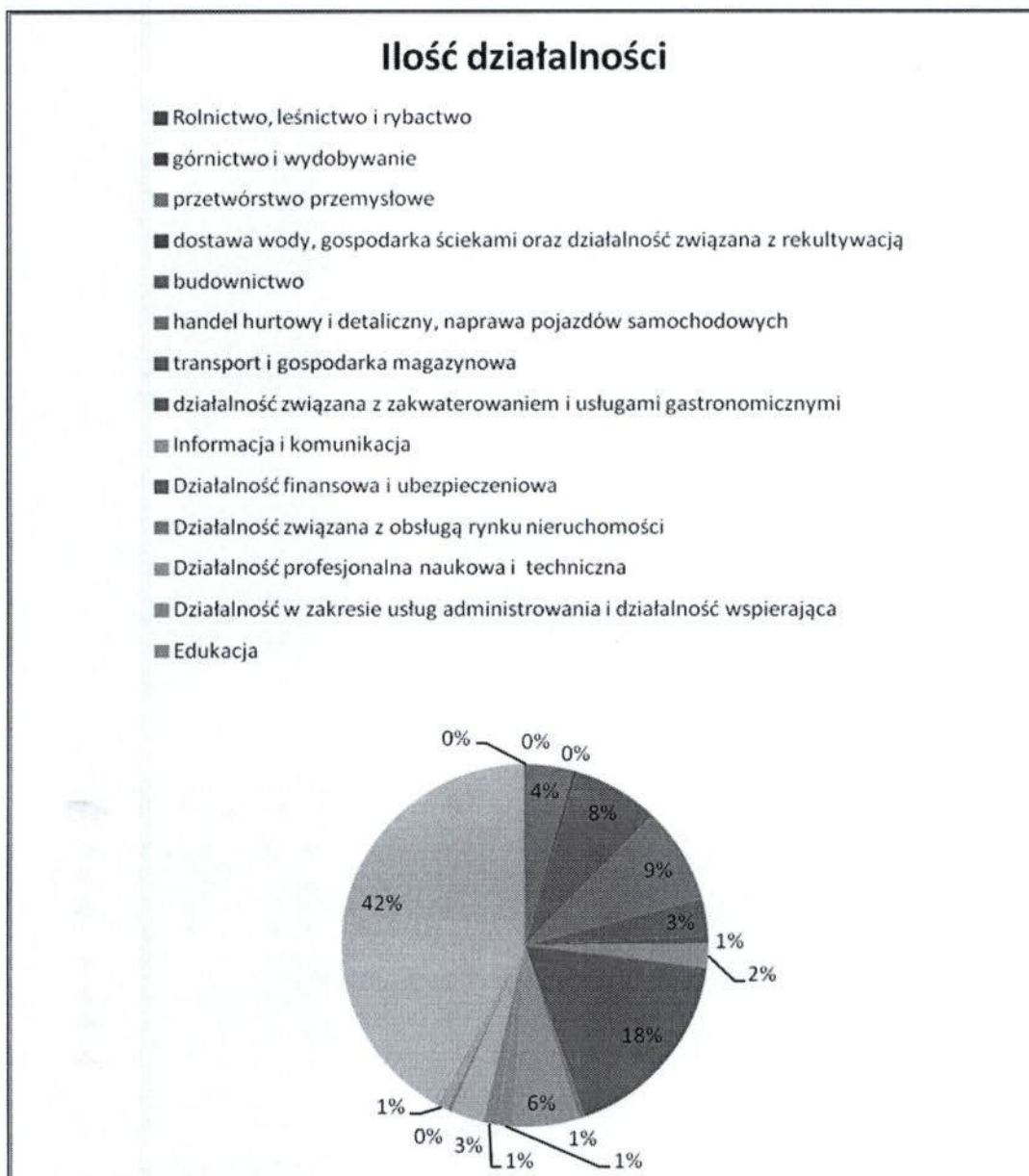
Postępujące osadnictwo, głównie ludności o wyższym statusie społecznym i poziomie zamożności, stwarza korzystne przesłanki dla rozwoju różnych aktywności gospodarczych w gminie, ukierunkowanych na obsługę rozrastających się terenów mieszkaniowych. Przewiduje się również rozwój przemysłu, zwłaszcza przy planowanym węźle projektowanej drogi wojewódzkiej Bielany – Łany – Długoleka, w okolicach wsi Kamieniec Wrocławski, Dobrzykowice (ok. 200 ha).

W strukturze podmiotów gospodarczych największy udział mają przedsiębiorstwa handlowe i usług naprawczych – 20,36% liczby ogólnej podmiotów. Na drugim miejscu znajdują się firmy budowlane – 18,10%. Przetwórstwo przemysłowe stanowi 9,7% ogólnej liczby podmiotów gminy.

Tabela 9. Przedsiębiorstwa w gminie Czernica wg sekcji PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności)

Lp.	Kod sekcji	Nazwa sekcji	Ilość działalności
1.	A	Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	4
2.	B	górnictwo i wydobywanie	1
3.	C	przetwórstwo przemysłowe	103
4.	E	dostawa wody, gospodarka ściekami oraz działalność związana z rekultywacją	9
5.	F	budownictwo	192
6.	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	216
7.	H	transport i gospodarka magazynowa	83
8.	I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	19
9.	J	Informacja i komunikacja	54
10.	K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	446
11.	L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	14
12.	M	Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	145
13.	N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	37
14.	P	Edukacja	31
15.	Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	73
16.	R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11
17.	S	Pozostała działalność usługowa	23
Suma			1061

Rysunek 5. Struktura przedsiębiorczości w gminie Czernica (klasyfikacja PKD)

Na obszarze gminy Czernica prowadzą działalność następujące przedsiębiorstwa:

- Woskowe Zakłady Łączności w Czernicy,
- Zakłady Kostki Brukowej w Gajkowie,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjne Handlu i Usług PREMAG Sp. Z o.o. w Ratowicach,
- PIASKOP – Kopalnia Kruszywa w Chrząstawie Wielkiej,

Rolnictwo i leśnictwo

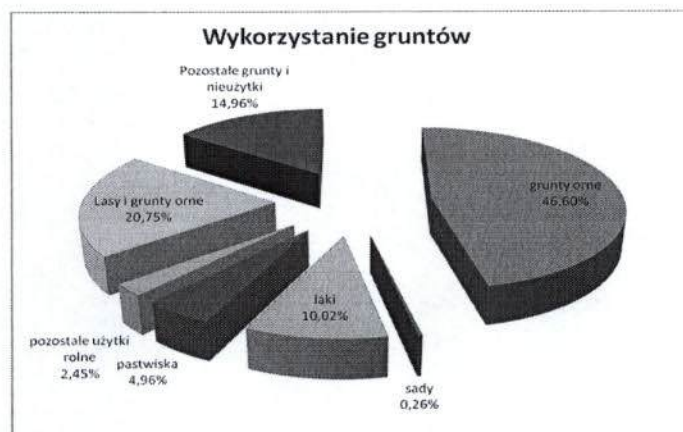
Między innymi z racji swojego położenia w obrębie aglomeracji wrocławskiej sukcesywnie maleje znaczenie rolnictwa w gminie i ta tendencja utrzymywać się będzie w jej dalszym rozwoju społeczno gospodarczym.

W dotychczasowej produkcji rolniczej przeważa kierunek produkcji zbożowo – okopowy z preferencją upraw roślin charakterystycznych dla gleb lekkich.

Według stanu na dzień 01 styczeń 2013r. zagospodarowane 83,6 km² gminy Czernica przedstawia się następująco:

Tabela 10. Zagospodarowanie gruntów w gminie Czernica na dzień 01 styczeń 2013r

Grunty i ich wykorzystanie	Powierzchnia [ha]	Procent %
UŻYTKI ROLNE		
powierzchnia użytków rolnych	5377	64,30
grunty orne	3897	46,60
sady	22	0,26
łąki	838	10,02
pastwiska	415	4,96
pozostałe użytki rolne	205	2,45
LASY		
lasy i grunty orne	1735	20,75
POZOSTAŁE		
pozostałe grunty i nieużytki	1251	14,96
w tym tereny mieszkaniowe	319	3,81
ogółem	8363	100,0

Rysunek 6. Wykorzystanie gruntów na dzień 01 styczeń 2013r

Struktura agrarna gminy Czernica charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych sektora prywatnego. Według Spisu rolnego 2010 na terenie gminy działalność rolniczą prowadzą 353 gospodarstwa w tym 53 gospodarstwa gospodarują na obszarze do 1 ha, natomiast 44 gospodarstwa gospodarują na obszarze powyżej 15 ha na łącznej powierzchni 2342,25 ha.

Handel i Gastronomia

W 2012r. w gminie Czernica działało 31 placówek handlowych i 8 gastronomicznych. Liczba sklepów na przestrzeni kilku ostatnich lat zasadniczo się nie zmienia. Zlikwidowano kilka małych sklepów, ale powstały markety: TESCO, DINO, Carrefour. Wskaźnik – 191 mieszkańców/sklep jednak niekorzystnie odbiega od przeciętnego wskaźnik dla powiatu (122 mieszkańców/sklep). Wynika to m.in. z silnego konkurencyjnego oddziaływania pobliskiego Wrocławia i Jelcza-Laskowice, hamujących rozwój funkcji handlu detalicznego na większą skalę. To samo dotyczy gastronomii. Obecnie na terenie gminy znajduje się osiem zakładów gastronomicznych. Liczące się zakłady gastronomiczne zlokalizowane SA w miejscowościach: Chrzastawa Mała, Kamieniec Wrocławski, Dobrzykowice, Czernica, Ratowice.

3.2. Bezrobocie

Część populacji gminy Czernica utrzymuje się z pracy we Wrocławiu (gmina, jako część aglomeracji, pełni funkcje mieszkaniowe). Dlatego też stopa bezrobocia, chociaż wysoka, należy jednak do najniższych w województwie dolnośląskim- dla powiatu wrocławskiego wynosiła 5,7% według stanu na 2012 rok.

Tabela 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Wrocławskim

Jednostka terytorialna	ogółem						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	%	%	%	%	%	%	%
Powiat wrocławski	10,8	4,6	3,4	5,0	5,0	4,5	5,7

W latach 2010-2012 w gminie Czernica można zaobserwować wzrost bezrobocia.

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Czernica

Jednostka terytorialna	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Czernica	269	262	326	125	124	164	144	138	162

III DEKLARACJA WIZJI GMINY CZERNICA

**„Czernica – miejscem wysokiej jakości życia
i wielu możliwości”**

IV ANALIZA SWOT – analiza silnych i słabych stron, szans i zagrożeń

Analiza swot na poziomie ogólnym jest procedurą analityczną pozwalającą na gromadzenie i porządkowanie danych oraz przejrzystą ich prezentację.

Najczęściej jednak analiza swot traktowana jest jako narzędzie analizy strategicznej służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju badanego obiektu (np: przedsiębiorstwa, projektu, kraju lub dowolnego obszaru, podmiotu) ze względu na cel działania, w wyniku przeprowadzenia badania otoczenia obiektu oraz jego wnętrza poprzez identyfikację wewnętrznych i zewnętrznych czynników istotnych dla obiektu oraz zależności między nimi.

Istotą analizy jest:

1. Identyfikacja czynników które mogą wpływać na funkcjonowanie obiektu oraz posegregowanie ich na cztery grupy:
  - **mocne strony - S (Strengths)** - mocna strona to czynnik wewnętrzny (cecha obiektu), czyli to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
  - **słabe strony - W (Weaknesses)** - słaba strona to czynnik wewnętrzny (cecha obiektu), czyli to co stanowi słabość, barierę, wadę obiektu,
  - **szanse - O (Opportunities)** - szansa to czynnik zewnętrzny (cecha otoczenia), czyli to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
  - **zagrożenia - T (Threats)** - zagrożenie to czynnik zewnętrzny (cecha otoczenia), czyli to co stwarza dla obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.
2. Wskazanie najlepszego rozwiązania, kierunku działań do osiągnięcia celów obiektu przy minimalizacji zagrożeń, ograniczaniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Dziedziny, w których dokonuje się identyfikacji czynników determinujących rozwój jednostki nazwano „ładami”. Dobór ładów uzależniony jest od specyfiki jednostki. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego za istotne uznaje się łady: środowiskowo-przestrzenny, gospodarczy i społeczny.

ład: środowiskowo - przestrzenny

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ infrastruktura (woda, kanalizacja, gaz) ➤ duży potencjał turystyczny ➤ brak uciążliwej emisji ➤ w 100 % gmina objęta studium uikzp ➤ w 80% gmina objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ➤ położenie geograficzne ➤ wysoka świadomość proekologiczna wśród dzieci i młodzieży ➤ sprzyjające ukształtowanie terenu pod inwestycje ➤ własne ujęcia wody ➤ własna oczyszczalnia ścieków ➤ uporządkowana gospodarka ściekami ➤ warunki przyrodnicze (lasy, Odra, Widawa) ➤ małe natężenie hałasu ➤ piaskownia ➤ Spółki wodne ➤ Obszary Natury 2000 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak kanalizacji deszczowej ➤ zaniedbane systemy melioracji ➤ dzikie wysypiska śmieci ➤ wypalanie traw ➤ niewystarczająca świadomość proekologiczna wśród osób dorosłych ➤ brak przyrodniczych ścieżek edukacyjnych ➤ znaczący brak infrastruktury technicznej na nowourbanizowanych terenach ➤ brak tras ścieżek rowerowych ➤ zanieczyszczenie środowiska w miejscowościach nieskanalizowanych związane z niewłaściwym odprowadzaniem ścieków ➤ brak obiektów turystyczno-sportowych ➤ brak wskazania lokalizacji dla usług typu ponadlokalnego i lokalnego

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rzeka Odra (krajobraz, rekreacja, transport wodny) ➤ regionalne zagospodarowanie odpadów ➤ regionalne rozwiązanie gospodarki ściekowej ➤ wody powierzchniowe: Odra, Widawa, zbiornik „Bajkał”, zbiorniki w Chrzastawie jako miejsca rekreacji ➤ wsparcie Państwa dla alternatywnych źródeł energii (woda, energia słoneczna) ➤ edukacja proekologiczna wśród mieszkańców ➤ bliskość Wrocławia ➤ tereny inwestycyjne ➤ wykorzystanie środków unijnych na poprawę zagospodarowania terenów ➤ linie kolejowe, połączenia lokalne 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zagrożenia podtopieniami ➤ zagrożenia inwestycyjne od strony Wrocławia – nieprzewidziane awarie, inwestycje uciążliwe ➤ globalne zmiany klimatu ➤ niszczenie systemów melioracyjnych ➤ intensywny transport drogowy ➤ nieprawidłowe proporcje pomiędzy strukturą mieszkaniową a istniejącą infrastrukturą ➤ ograniczona przestrzeń publiczna ➤ degradacja istniejących obiektów zabytkowych ➤ brak środków własnych gminy na udział przy realizacji inwestycji ze środków unijnych ➤ projekt linii kolejowej dużych prędkości ➤ intensywnie postępująca urbanizacja ➤ zanieczyszczenia wód powierzchniowych

ład: gospodarczy

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobre uzbrojenie gminy w sieć wodociągową (słabe ciśnienie) ➤ kanalizacja sanitarna w 10 miejscowościach z 13 w gminie ➤ dobre wyposażenie gospodarstw rolnych w podstawowy sprzęt i maszyny rolnicze ➤ silnie rozwinięte duże, indywidualne gospodarstwa rolne (pod kątem: areалу, uzbrojenia w sprzęt) ➤ dobrze funkcjonujące restauracje i agroturystyka. ➤ oferta terenów inwestycyjnych z dostępem do mediów ➤ przychylność dla inwestorów ➤ tereny uzbrojone pod dział. gosp. ➤ dobra sieć dróg ➤ dobrze funkcjonująca przedsiębiorczość ➤ łatwy dostęp do rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak środków finansowych na inwestycje infrastrukturalne ➤ duże rozdrobnienie małych gospodarstw rolnych ➤ słabo wykorzystywane walory przyrodnicze gminy w promocji gminy (lasy, rzeki – Odra, Widawa, obszary Natury 2000) ➤ brak właściwego promowania walorów turystycznych dla różnych form wypoczynku (brak właściwego oznakowania atrakcji, brak drogowskazów, brak folderu) oraz ograniczone środki w budżecie na ich promocję ➤ niewykorzystany potencjał żeglugi na systemie rzeczonym Odry ➤ brak ścieżek rowerowych ➤ niewłaściwe parametry dróg kołowych ➤ brak sprawnych i szybkich połączeń kolejowych ➤ uciążliwy dojazd do lotniska ➤ brak terenów dla przemysłu ciężkiego ➤ słaba jakość nawierzchni dróg lokalnych i dojazdowych

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pozyskanie dodatkowych dochodów ze sprzedaży usług komunalnych (zakład gospodarki komunalnej: woda, ścieki) ➤ wyeliminowanie niewłaściwego odprowadzania ścieków bytowych w 10 miejscowościach. ➤ stworzenie zakładów przetwórstwa rolnego ➤ rozwój grup producentów rolnych ➤ rozwój turystyki i agroturystyki ➤ pozyskiwanie inwestorów spoza gminy ➤ rozwój usług i obsługi logistycznej ➤ modernizacja połączeń kolejowych ➤ rozwój sieci drogowej ➤ rozbudowa sieci infrastruktury ➤ rozwój usług 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększona produkcja ścieków w związku z nielegalnym odprowadzaniem odwodnienia do kanalizacji ➤ ograniczenie areалу pól uprawnych w procesie planowania ➤ niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa. ➤ degradacja środowiska ➤ utrudnienia komunikacyjne (infrastruktura kolejowa, drogowa) ➤ migracja kapitału („obce firmy”) ➤ degradacja rolnictwa ➤ duże arealy o niskiej klasy aglomeracji gleby w gminie i zwiększona częstość występowania niekorzystnych warunków pogodowych

ład: społeczny

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobrze działająca pomoc społeczna ➤ zadowalający stan bezpieczeństwa - dobrze wyszkolone i wyposażone OSP ➤ bogate tradycje kulturalne na wsiach ➤ aktywna działalność stowarzyszeń i klubów sportowych ➤ dobrze wyposażone biblioteki w nowe środki techniczne (internet, multimedia) ➤ umiejętności organizacyjne wśród mieszkańców ➤ poczucie wspólnoty ➤ przywiązanie do tradycji ➤ zróżnicowanie demograficzne ➤ rosnące aspiracje edukacyjne ➤ zagospodarowane place zabaw dla dzieci ➤ niskie bezrobocie ➤ dobra baza oświatowa ➤ Rodzinny Dom Dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ słabo rozwinięte specjalistyczne usługi medyczne ➤ mała ilość atrakcyjnych ofert do spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży ➤ duża ilość ludności napływowej (kłopoty z integracją) ➤ obawa przed zagrożeniami wynikającymi zmianami ➤ przypadki patologii i alkoholizmu ➤ niewystarczająca liczba miejsc w szkołach i przedszkolach publicznych ➤ brak poczucia odpowiedzialności za dobro wspólne ➤ brak alternatywy dla budownictwa socjalnego ➤ brak infrastruktury na pomoc dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ➤ brak ośrodka kultury ➤ brak żłobków

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ poprawa usług medyczo – zdrowotnych dla ludności gminy ➤ zachowanie zwyczajów i tradycji regionu ➤ aktywizacja zawodowa ➤ rozwój oświaty ➤ wzmocnianie więzi społecznych ➤ poszerzenie oferty kulturalnej – wypromowanie produktu markowego gminy (pierogi) ➤ wzrost zainteresowania mieszkaniem na wsi ➤ budowa nowej szkoły ➤ zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach	<ul style="list-style-type: none"> ➤ malejące środki finansowe z budżetu gminy na cele kultury i sportu ➤ wzrost stopy bezrobocia

V ZAKRES DZIAŁAŃ

ŁAD ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY

DZIEDZINA: **działania proekologiczne**

CEL STRATEGICZNY 1.

Wysoka świadomość ekologiczna

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2
Cel operacyjny	Mieszkańcy dbający o stan środowiska	Zróżnicowana sieć ścieżek przyrodniczo - edukacyjnych
Zadanie	1. Powszechna edukacja proekologiczna realizowana poprzez szkoły, organizacje społeczne, administrację z wykorzystaniem programów pomocowych.	1. Inwentaryzacja miejsc ciekawych pod względem przyrodniczo – edukacyjnych wraz z oceną możliwości dojścia, dojazdu, w celu stworzenia mapy sieci ścieżek do rozpropagowania w mediach i szkołach.

DZIEDZINA: **gospodarka wodno-ściekowa**

CEL STRATEGICZNY 2.

Sprawnie działająca infrastruktura nie pogarszająca stanu środowiska

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	Nowe i zmodernizowane instalacje wodno-kanalizacyjne	Kanalizacja sanitarna oddzielona od instalacji deszczowej	100% ścieków oczyszczanych (nie odprowadzane do wód powierzchniowych)
Zadanie	1. Dokończenie budowy sieci kanalizacji sanitarnej w ramach posiadanych projektów i pozwoleń wraz z przetrztem ścieków do systemu kanalizacyjnego miasta Wrocławia, przy udziale środków unijnych oraz Ministerstwa Ochrony Środowiska.	1. Inwentaryzacja istniejących odcinków sieci kanalizacji deszczowej w celu uregulowania sytuacji formalno-prawnej i opracowania planu konserwacji i rozwoju sieci kanalizacji deszczowej.	1. Ciągłe i restrykcyjne kontrole nieruchomości niekorzystających z indywidualnego bądź zbiorczego odbioru ścieków.

DZIEDZINA: **gospodarka odpadami**

CEL STRATEGICZNY 3.

Uporządkowana (sprawnie działająca) gospodarka odpadami

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	Sprawnie działający system w zakresie odbioru i segregacji odpadów komunalnych	Właściwy sposób postępowania z odpadami niebezpiecznymi (nie pogarszający stanu środowiska)	Odpady wykorzystywane gospodarczo w sposób ewidencjonowany.
Zadanie	1. Współdziałanie ze Związkiem Gmin, któremu powierzono zadanie odbioru i segregacji odpadów komunalnych.	1. Wspieranie działań zmierzających do usuwania odpadów niebezpiecznych poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych i z budżetu gminy.	1. Ewidencja i kontrola wykorzystania gospodarczego odpadów.

DZIEDZINA: **ochrona atmosfery**

CEL STRATEGICZNY 4.

Powietrze wolne od zanieczyszczeń

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2
Cel operacyjny	Ograniczona zawartość zanieczyszczeń gazowych i pyłowych	Atmosfera wolna od uciążliwego hałasu środowiskowego
Zadanie	1. Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej dla obszaru gminy w celu wprowadzenia polityki wspierania przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia zużycia energii.	1. Wprowadzenie do miejscowego planu zagospodarowania ograniczeń w zakresie maksymalnego hałasu wprowadzanego do środowiska. 2. Wzmocnienie kontroli drogowych w zakresie dopuszczalnego tonażu i prędkości.

DZIEDZINA: ochrona krajobrazu [walory i atrakcje naturalne i kulturowe, estetyka...]

CEL STRATEGICZNY 5.

Ukształtowany krajobraz z potrzebami mieszkańców z zachowaniem bioróżnorodności przyrodniczej

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	Chronione pomniki przyrody, obszary chronione, unikatowe gatunki fauny i flory	Zagospodarowane wody powierzchniowe pod kątem turystyki i rekreacji z poszanowaniem środowiska naturalnego	Lasy wykorzystywane do celów rekreacyjnych z dobrą gospodarką leśną
Zadanie	1. Umieszczenie w systemie informacyjnym opisu i danych dotyczących lokalizacji oraz dostępu do obiektów cennych przyrodniczo.	1. Stworzenie zachęt do inwestowania w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji na obszarach wód.	1. Promocja walorów wynikających z możliwości rekreacji na terenach leśnych we współ[racy z zarządcą lasów.

ŁAD GOSPODARCZY

DZIEDZINA: **struktura podmiotów gospodarczych**

CEL STRATEGICZNY 1.

Struktura zaspokajająca potrzeby przynoszące dochody, nie niszcząca środowiska

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	System preferencji dla podmiotów (przyjaznych środowisku) tworzących nowe miejsca pracy	System pozyskiwania podmiotów gospodarczych związany z położeniem gminy	Dobra sieć podmiotów w branży turystyczno-hotelarskiej
Zadanie	1. Stworzenie regulaminu premiowania przyjaznych środowisku podmiotów tworzących nowe miejsca pracy poprzez pomoc publiczną.	1. Wprowadzenie do systemu informacyjnego opisu i danych dotyczących lokalizacji, infrastruktury technicznej i drogowej oraz możliwości pozyskania pomocy publicznej.	1. Uwzględnienie w planach miejscowych lokalizacji dla branży hotelarskiej. 2. Wprowadzenie do powszechnego systemu informacyjnego (przewodniki, ulotki) danych dotyczących lokalizacji obiektów hotelarskich.

DZIEDZINA: **rolnictwo**

CEL STRATEGICZNY 2.

Silnie wyspecjalizowane, duże gospodarstwa rolne

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1
Cel operacyjny	Wsparcie grup producenckich
Zadanie	1. Współpraca z ośrodkiem doradztwa rolniczego w zakresie wspierania grup producenckich.

DZIEDZINA: **podmioty gospodarcze**

CEL STRATEGICZNY 3.

Duża liczba podmiotów zapewniająca miejsca pracy (silnych podmiotów)

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	Przychylna proinwestycyjna polityka władz i administracji związana z instalowaniem nowych podmiotów gospodarczych	Tworzenie stref aktywności gospodarczej	Stworzenie informatora elektronicznego dla podmiotów gospodarczych
Zadanie	1. Współpraca z inwestorami na rzecz sprawniejszego uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawiania ich dostępności.	1. Przygotowanie terenów inwestycyjnych poprzez uzbrojenie i poprawę dostępu komunikacyjnego.	1. Zebranie, opracowanie i aktualizacja informatora elektronicznego

DZIEDZINA: **usługi komunalne**

CEL STRATEGICZNY 4.

Dobra jakość usług komunalnych

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	Sprzyjająca mieszkańcom polityka opłat za usługi komunalne	Zakład Gospodarki Komunalnej świadczący zróżnicowane usługi o wysokiej jakości	Poszukiwanie alternatywnych źródeł energii ze źródeł odnawialnych
Zadanie	1. Negocjowanie korzystnych stawek za odprowadzanie ścieków do systemu kanalizacyjnego miasta Wrocławia.	1. Rozszerzenie świadczonych usług o: <ul style="list-style-type: none"> • drobne usługi konserwacyjne dróg • obsługę kanalizacji deszczowej • administrowanie i zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym 	1. Wsparcie dla inwestorów inwestujących w odnawialne źródła energii.

DZIEDZINA: **media techniczne****CEL STRATEGICZNY 5.****Sprawna, dobrej jakości infrastruktura techniczna**

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3	4	5	6
Cel operacyjny	Dobra sieć dróg niezależnie od właściciela (o dobrej przepustowości)	Sprawna i dostępna sieć wodno-kanalizacyjna	Woda pitna dobrej jakości w wystarczającej ilości	Wykonanie na terenie gminy kanalizacji deszczowej	Pełna gazyfikacja gminy	Sprawny system melioracyjny
Zadanie	1. Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań komunikacyjnych do tworzonych planów zagospodarowania przestrzennego. 2. Sukcesywne polepszenie nawierzchni i stanu technicznego dróg gminnych.	1. Dążenie do zwiększenia wydajności sieci wodociągowej. 2. Modernizacja sieci wodociągowej odcinków strategicznych. 3. Dokończenie budowy sieci kanalizacji sanitarnej w ramach posiadanych projektów i pozwoleń wraz z przerzutem ścieków do systemu kanalizacyjnego miasta Wrocławia, przy udziale środków unijnych oraz Ministerstwa Ochrony Środowiska.	1. Modernizacja stacji uzdatniania wody pitnej.	1. Opracowanie projektu systemu kanalizacji deszczowej i etapowa realizacja przygotowanego projektu.	1. Bieżąca współpraca z przedsiębiorstwem gazowniczym na terenach inwestycyjnych.	1. Działania edukacyjne w zakresie zwiększenia świadomości mieszkańców dotyczących melioracji.

ŁAD SPOŁECZNY

DZIEDZINA: **sport i turystyka**

CEL STRATEGICZNY 1.

Bogata oferta spędzania wolnego czasu

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2	3
Cel operacyjny	Wystarczająca ilość środków finansowych w budżecie gminy na turystykę i sport	Zaangażowane organizacje pozarządowe publicznego w działania na rzecz sportu i turystyki	Dobrze rozwinięta sieć oznakowanych szlaków rowerowych ukazujących atrakcje turystyczne gminy
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwzględnienie w budżecie Gminy zaplanowanych zadań związanych z turystyką i sportem 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenie dla organizacji pozarządowych. 2. Wspólne pozyskiwanie środków zewnętrznych poprzez programy na rzecz aktywizacji organizacji pozarządowych. 3. Stworzenie „banku pomysłów” dla organizacji pozarządowych. 4. Określenie źródeł finansowania. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie koncepcji sieci szlaków rowerowych dla gminy (uwzględniających szlaki rowerowe powiatowe) 2. Przygotowanie harmonogramu realizacji poszczególnych odcinków wynikających z koncepcji. 3. Realizacja wybranego odcinka szlaku rowerowego poprzez przygotowanie trasy. 4. Organizacja szlaku rowerowego przy współpracy z Gminami ościennymi oraz innymi jednostkami

DZIEDZINA: **opieka zdrowotna**

CEL STRATEGICZNY 2.

Specjalistyczne usługi medyczne

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1
Cel operacyjny	Dogodne warunki dla rozwoju usług medycznych
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w celu przeznaczenia gruntu gminnego dla usług medycznych. 2. Stworzenie warunków dla placówek medycznych do funkcjonowania na preferencyjnych zasadach (np. ulgi w podatkach)

DZIEDZINA: **kultura**

CEL STRATEGICZNY 3.

Atrakcyjna oferta wydarzeń kulturowych

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2
Cel operacyjny	Dobrze funkcjonująca baza pod działalność kulturalną	Szeroka oferta zajęć popołudniowych dla mieszkańców Gminy
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja istniejących obiektów gminnych (świetlice, „kuźnie”) poprzez modernizację, zakup sprzętu oraz materiałów do zajęć. 2. Budowa świetlic w miejscowościach, które ich nie posiadają 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja dostępnych programów edukacyjno-kulturalnych dla różnych grup wiekowych (ze środków zewnętrznych i własnych). 2. Realizacja zajęć terapeutycznych tzw. „Kuźni” we wszystkich świetlicach wiejskich. 3. Kontynuacja zadań z zakresu kultury, w tym koncertów, dożynek. 4. Organizacje konkursów dla NGO w zakresie działalności kulturalnej dla dzieci i młodzieży realizowany w Młodzieżowych Domach Kultury w ościennych gminach (dojazd, opieka, sfinansowanie zajęć).

DZIEDZINA: **opieka społeczna**

CEL STRATEGICZNY 4.

Ograniczona ilość osób wykluczonych społecznie

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1	2
Cel operacyjny	Duże wsparcie dla osób potrzebujących poprzez realizację programów pomocowych	Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności do punktu konsultacyjnego przy GOP-sie (w zakresie psychologa, prawnika, poradnictwa rodzinnego, doradcy zawodowego) oraz świadczenie usług na wysokim poziomie. 2. Nawiązanie szerszej współpracy z PUP celem zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców. 3. Realizacja zadań wynikających z przyjętej Strategii Rozwoju Społecznego Gminy Czernica (opracowanej przez GOPS) 4. Współpraca z PCPR w związku z realizacją zadań w zakresie pieczy zastępczej. 5. Intensyfikacja działań związanych z terapią osób uzależnionych od alkoholu z wykorzystaniem środków z funduszu przeciwdziałania alkoholizmowi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja projektów ze środków unijnych przez NGO, gminę, PUP na rzecz aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

DZIEDZINA: **edukacja**

CEL STRATEGICZNY 5.

Wysoka jakość usług oświatowych

Nr celu operacyjnego	1	2	3
Cel operacyjny	Wystarczająca liczba miejsc dla dzieci z terenu Gminy poprzez budowę szkoły i przedszkola	Wystarczająca ilość środków zewnętrznych na finansowanie działań edukacyjnych	Funkcjonowanie Uniwersytetu III wieku
Zadanie	1. Budowa zespołu szkolno – przedszkolnego na terenie gminy.	1. Bieżące pozyskiwanie środków zewnętrznych przez gminę, szkoły, stowarzyszenia na cele edukacyjne.	1. Poszerzenie oferty kierowanej do osób starszych w klubach seniora

DZIEDZINA: **demografia**

CEL STRATEGICZNY 6.

Optymalne warunki życia dla mieszkańców

Nr celu operacyjnego	1	2	3
Cel operacyjny	Właściwe warunki do integracji mieszkańców gminy	Wsparcie rodzin wielodzietnych	Wysoka świadomość społeczna związana z rozwojem gminy
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja wspólnych dostępnych projektów, których celem jest integracja różnych grup wiekowych i różnych sołectw. 2. Wydawanie biuletynu (ulotek, plakatów, stron WWW) informujących o wydarzeniach. 3. Tworzenie partnerstwa między sołectwami w zakresie realizacji konkretnych zadań. 4. Utworzenie podstrony Urzędu Gminy Czernica z aktualnymi informacjami na temat wydarzeń kulturalnych i społecznych na terenie gminy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja programów wspierających rodziny wielodzietne 2. Karta wsparcia rodziny wielodzietnej. 3. Przystąpienie gminy do programu „Mama” (utworzenie żłobka) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja lekcji obywatelskich. 2. Realizacja programów na terenie Gminy związanych z rozwojem Gminy (kultura, edukacja, sport itp.). 3. Organizacje konkursów („najładniej ukwiecony ogród”, „najładniejsza elewacja domu”, „człowiek roku”, „człowiek gminy”, „najlepszy nauczyciel” oraz jarmarków promujących gminę)

DZIEDZINA: administracja**CEL STRATEGICZNY 7.****Skuteczne i przyjazne mieszkańcom wykonywanie zadań przez administrację**

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1
Cel operacyjny	Sprawnie działające urzędy i instytucje
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacje szkoleń dla mieszkańców w zakresie korzystania z e-PUAP 2. Rozwój obsługi elektronicznej mieszkańców poprzez kampanię informacyjną dla mieszkańców 3. Tworzenie narzędzi do wymiany informacji pomiędzy jednostkami podległych Urzędowi Gminy 4. Utrzymanie certyfikatu ISO

DZIEDZINA: władze gminy**CEL STRATEGICZNY 8.****Mądre rządzenie**

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1
Cel operacyjny	Dobry dialog władzy z mieszkańcami dotyczący spraw Gminy
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie spotkań i konsultacji związanych z bieżącymi potrzebami gminy. 2. Przeprowadzanie sondaży wśród mieszkańców gminy (pozyskiwanie opinii) 3. W ramach lekcji WOS-u organizacje zajęć dla uczniów polegających na załatwianiu spraw urzędowych.

DZIEDZINA: bezpieczeństwo**CEL STRATEGICZNY 9.****Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz gości Gminy**

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1
Cel operacyjny	Sprawnie służby zapewniające poczucie bezpieczeństwa
Zadanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją w zakresie wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. 2. Realizacja programów „sąsiedzkich” ze środków unijnych. 3. Monitoring (newralgicznych miejsc) w gminie. 4. Udział w programach podnoszących świadomość społeczną w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach. 5. Wdrożenie systemu powiadamiania o zagrożeniach za pomocą sms-ów 6. Wydanie broszury z informacjami o postępowaniu w razie zagrożeń.

DZIEDZINA: aktywność społeczna

CEL STRATEGICZNY 10.

Spółeczeństwo obywatelskie

<i>Nr celu operacyjnego</i>	1
Cel operacyjny	Aktywne społeczeństwo, zainteresowane sprawami Gminy
Zadanie	1. Współpraca władz gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie programu związanego z budową społeczeństwa obywatelskiego

VI POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

NAZWA ŁADU	NAZWA DZIEDZINY	CEL STRATEGICZNY	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINASOWANIA					
			Budżet Państwa	Budżet Gminy	Środki unijne	Organizacje pozarządowe	Sponsoring	Wkład własny mieszkańców
			1	2	3	4	5	6
SPOŁECZNY	Sport i turystyka	Bogata oferta spędzania wolnego czasu	X	X	X	X		
	Opieka zdrowotna	Specjalistyczne usługi medyczne	X	X				
	Kultura	Atrakcyjna oferta wydarzeń kulturowych	X	X	X	X	X	
	Opieka społeczna	Ograniczona ilość osób wykluczonych społecznie	X	X	X	X		
	Edukacja	Wysoka jakość usług oświatowych	X	X	X	X		
	Demografia [ludność]	Optymalne warunki życia dla mieszkańców	X	X	X	X		
	Administracja	Skuteczne i przyjazne mieszkańcom wykonywanie zadań przez administrację	X	X	X			
	Władze gminy	Mądre rządzenie		X				
	Bezpieczeństwo	Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz gości Gminy	X	X	X			
	Aktywność społeczna	Spoleczeństwo obywatelskie	X	X		X		

NAZWA ŁADU	NAZWA DZIEDZINY	CEL STRATEGICZNY	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA					
			Budżet Państwa	Budżet Gminy	Środki unijne	Organizacje pozarządowe	Sponsoring	Wkład własny mieszkańców
			1	2	3	4	5	6
ŚRODOWISKOWO - PRZESTRZENNY	Działania proekologiczne	Bogata oferta spędzania wolnego czasu	X	X	X		X	
	Gospodarka wodno-ściekowa	Specjalistyczne usługi medyczne	X	X	X			X
	Gospodarka odpadami	Atrakcyjna oferta wydarzeń kulturowych	X	X	X			X
	Ochrona atmosfery	Ograniczona ilość osób wykluczonych społecznie	X	X	X		X	X
	Ochrona krajobrazu i atrakcje naturalne i kulturowe, estetyka...	Wysoka jakość usług oświatowych	X	X	X	X		X

NAZWA ŁADU	NAZWA DZIEDZINY	CEL STRATEGICZNY	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA					
			Budżet Państwa	Budżet Gminy	Środki unijne	Organizacje pozarządowe	Sponsoring	Wkład własny mieszkańców
			1	2	3	4	5	6
GOSPODARCY	Struktura podmiotów gospodarczych	Struktura zaspokajająca potrzeby przynosząca dochody, nie niszcząca środowiska	X	X	X			X
	Rolnictwo	Silnie wyspecjalizowane, duże gospodarstwa rolne	X		X	X		X
	Podmioty gospodarcze	Duża liczba podmiotów zapewniająca miejsca pracy (silnych podmiotów)	X	X	X	X		
	Usługi komunalne	Dobra jakość usług komunalnych		X	X			X
	Media techniczne	Sprawna, dobrej jakości infrastruktura techniczna	X	X	X	X		X

VII ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ

1. INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

1.1. Instrumenty prawne

Podstawowym instrumentem umożliwiającym wdrożenie i realizację strategii jest uchwała Rady Gminy Czernica o jej przyjęciu. W/w uchwała przyjęta na sesji Rady w dn. Stanowi załącznik do Strategii.

Realizację poszczególnych działań strategicznych umożliwią w stosownych okolicznościach uchwały szczegółowe, powiązane tematycznie z tematami działań strategicznych, w szczególności umożliwiające podejmowanie współpracy i współdziałania z innymi podmiotami, które wskazano do realizacji celów strategicznych.

Podejmowania uchwał wymagają również aplikacje do programów pomocowych, zarówno krajowych jak i unijnych.

1.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych realizacji strategii należy przede wszystkim kształtowanie budżetu Gminy i związanej z nim corocznie wieloletniej prognozy finansowej.

Tak jak wskazano wyżej, efekty współpracy z organizacjami pozarządowymi powinny przekładać się na możliwość współfinansowania poszczególnych przedsięwzięć i programów związanych z realizacją strategii. Na kształt budżetu winny mieć wpływ także ewentualne środki finansowe pozyskane z Unii Europejskiej i EOG na realizację celów zbieżnych z założonymi w strategii. Istotnym elementem kształtowania rozwiązań finansowych mogą mieć także programy związane z ochroną środowiska.

1.2.1. Podmioty zarządzające strategią

Podstawowym podmiotem zarządzającym strategią jest Rada Gminy Czernica jako organ stanowiący na terenie gminy. Organem wykonawczym i wdrażającym strategię jest Wójt Gminy. Urząd Gminy stanowi w tym miejscu zespół opracowujący zarówno dane wyjściowe do strategii jak i w większości monitorujący skutki jej wdrażania. Podobną funkcję lecz w ujęciu bardziej szczegółowym sprawują jednostki organizacyjne Gminy.

W zakresie kreatywności i konkurencyjności Gminy istotną rolę odgrywają partnerzy społeczno-gospodarczy, realizujący swoje cele na jej terenie.

1.3. Aktualizacja strategii

Okres obowiązywania strategii wskazany w jej tytule jednoznacznie wskazuje czas jej obowiązywania i termin wykonania koniecznej aktualizacji. Niemniej jednak zmieniające się uwarunkowania, szczególnie dotyczące łądów gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego mogą wymusić wcześniejszą aktualizację ustaleń strategii.

W obu przypadkach konieczna do przeprowadzenia jest diagnoza stanu istniejącego prowadząca do opracowania i opisanie uwarunkowań, które będą stanowiły platformę wyjściową do sformułowania i zapisania decyzji strategicznych. Na ich podstawie możliwa do sformalizowania przedmiotowa aktualizacja.

1.4. Monitoring i ewaluacja

W sposób ciągły natomiast należy monitorować przebieg realizacji strategii. W procedurze monitoringu korzystać należy z powszechnie dostępnych danych statystycznych. Analizie podlegają także warunki otoczenia na poziomie Gminy, które na bieżąco winny być monitorowane przez Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne. Wójtowi Gminy przysługuje prawo powołania zespołu monitorującego, który będzie oceniał skuteczność podejmowanych działań strategicznych i analizował ich skutki.

Wprowadza się 3 terminy wykonywania analiz i ocen realizacji strategii:

- oceny bieżące – realizowane 1 raz w roku, przedstawiane Wójtowi Gminy
- oceny pośrednie – realizowane 1 raz w ciągu trwania kadencji, z których sprawozdanie Wójt składa Radzie Gminy
- ocena końcowa – wykonywana na koniec okresu obowiązywania strategii lub w wypadku jej wcześniejszej aktualizacji.

Analizę realizacji strategii ułatwiają przyjęte dla poszczególnych dziedzin wskaźniki. Wskazano także poniżej podmioty mające wpływ na ich wielkość, a także powołane do oceny postępu w ich realizacji.

NAZWA ŁADU	NAZWA DZIEDZINY	CEL STRATEGICZNY	NAZWA WSKAŹNIKA	PODMIOT ZARZĄDZAJĄCY WSKAŹNIKIEM
SPOŁECZNY	Sport i turystyka	Bogata oferta spędzania wolnego czasu	1. Wartość środków finansowych pozyskanych na rzecz rozwoju sportu i turystyki. 2. Liczba kilometrów oznakowanych tras rowerowych na terenie gminy.	Urząd Gminy, organizacje
	Opieka zdrowotna	Specjalistyczne usługi medyczne	1. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług medycznych. 2. Czas oczekiwania na wybrane usługi medyczne.	Urząd Gminy, NFOZ
	Kultura	Atrakcyjna oferta wydarzeń kulturowych	1. Liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych organizowanych na terenie gminy. 2. Liczba świetlic gminnych działających na terenie gminy.	Urząd Gminy, organizacje
	Opieka społeczna	Ograniczona ilość osób wykluczonych społecznie	1. Liczba osób korzystających z terapii osób uzależnionych od alkoholu. 2. Liczba porad udzielonych w punkcie konsultacyjnym przy GOPS-ie 3. Ilość gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. 4. Ilość gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. 5. Ilość osób zaktywizowanych społecznie w ramach projektów realizowanych na terenie gminy	GOPS, organizacje
	Edukacja	Wysoka jakość usług oświatowych	1. Liczba placówek oświatowych na terenie gminy. 2. Liczba uczniów uczestniczących w projektach edukacyjnych realizowanych ze środków zewnętrznych. 3. Liczba osób starszych korzystających z oferty klubów seniora.	Urząd Gminy, organizacje
	Demografia [ludność]	Optymalne warunki życia dla mieszkańców	1. Liczba placówek opieki nad dzieckiem do lat 3 działających na terenie gminy. 2. Liczba projektów zrealizowanych w celu integracji różnych grup wiekowych. 3. Liczba konkursów mających na celu podwyższenie świadomości społecznej mieszkańców.	Urząd Gminy, organizacje
	Administracja	Skuteczne i przyjazne mieszkańcom wykonywanie zadań przez administrację	1. Liczba mieszkańców korzystających z e-PUAP	Urząd Gminy
	Władze gminy	Mądre rządzenie	1. Liczba sondaży przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.	Urząd Gminy, organizacje
	Bezpieczeństwo	Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz gości Gminy	1. Liczba zarejestrowanych wykroczeń. 2. Liczba mieszkańców korzystających z systemu powiadomiania za pomocą sms.	Urząd Gminy, Policja
	Aktywność społeczna	Spółeczeństwo obywatelskie	1. Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. 2. Frekwencja na wyborach.	Urząd Gminy, organizacje

NAZWA ŁADU	NAZWA DZIEDZINY	CEL STRATEGICZNY	NAZWA WSKAŹNIKA	PODMIOT ZARZĄDZAJĄCY WSKAŹNIKIEM
ŚRODOWISKOWO - PRZESTRZENNY				
Działania proekologiczne	1	Wysoka świadomość proekologiczna	1. Odsetek gospodarstw domowych segregujących odpady. 2. Ilość gospodarstw domowych korzystających z odnawialnych źródeł energii.	Urząd Gminy, Związek Międzygminny, Ustawodawca
Gospodarka wodno-ściekowa	2	Sprawnie działająca infrastruktura nie pogarszająca stanu środowiska	1. Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej. 2. Sumaryczna odległość sieci kanalizacji sanitarnej.	ZGK, Urząd Gminy
Gospodarka odpadami	3	Uporządkowana (sprawnie działająca) gospodarka odpadami	1. Udział gospodarstw domowych deklarujących usuwanie odpadów w stosunku do ich ogólnej liczby na terenie Gminy.	Urząd Gminy, Związek Międzygminny
Ochrona atmosfery	4	Powietrze wolne od zanieczyszczeń	1. Liczba gospodarstw domowych zmieniająca w ciągu roku źródło energii ciepłej na niskoemisyjne lub ograniczająca emisję (termomodernizacja)	Ustawodawca, Urząd Gminy, organizacje
Działania proekologiczne	1	Wysoka świadomość proekologiczna	3. Odsetek gospodarstw domowych segregujących odpady. 4. Ilość gospodarstw domowych korzystających z odnawialnych źródeł energii.	Urząd Gminy, Związek Międzygminny, Ustawodawca

NAZWA ŁADU	NAZWA DZIEDZINY	CEL STRATEGICZNY	NAZWA WSKAŹNIKA	PODMIOT ZARZĄDZAJĄCY WSKAŹNIKIEM
GOSPODARCY				
Struktura podmiotów gospodarczych	1	Struktura zaspokajająca potrzeby przynosząca dochody, nie niszcząca środowiska	1. Ilość podmiotów gospodarczych korzystających w swojej działalności z odnawialnych źródeł energii. 2. Dochód wytworzony na terenie Gminy przypadający na 1 jej mieszkańca.	Ustawodawca, Urząd Gminy,
Rolnictwo	2	Silnie wyspecjalizowane, duże gospodarstwa rolne	1. Ilość gospodarstw rolnych o areale pow. 100 ha. 2. Wielkość produkcji rolnej z 1 ha.	Urząd Gminy, Ustawodawca
Podmioty gospodarcze	3	Duża liczba podmiotów zapewniająca miejsca pracy (silnych podmiotów)	1. Stopa bezrobocia. 2. Średnia liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwie.	Ustawodawca, Urząd Gminy
Usługi komunalne	4	Dobra jakość usług komunalnych	1. Wartość usług świadczonych przez Zakład gospodarki Komunalnej. 2. Ilość mieszkańców przypadająca na 1 zatrudnionego w ZGK.	ZGK
Media techniczne	5	Sprawna, dobrej jakości infrastruktura techniczna	1. Ilość awarii sieci wodnokanalizacyjnej. 2. Powierzchnia dróg o nawierzchni bitumicznej przypadająca na 1 mieszkańca.	ZGK, Urząd Gminy

VIII REALIZACJA STRATEGII JAKO DOKUMENTU KOMPATYBILNEGO DO STRATEGII AGLOMERCJI WROCLAWSKIEJ

Na podstawie porozumienia podpisanego przez przedstawicieli Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (w tym Gminy Czernica) w dniu 09 lipca 2013 r został opracowany opis struktury i systemu wdrażania strategii ZIT.

Strategia ZIT to dokument stanowiący podstawę do wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Strategia ZIT definiuje Wrocławski Obszar Funkcjonalny, charakteryzuje jego sytuację społeczno-gospodarczą oraz wyznacza strategię, której wdrożenie finansowane będzie ze środków Funduszy Strukturalnych w przedstawiono najważniejsze elementy związane z jego wdrażaniem nadając Strategii charakter operacyjny.

Budżet Strategii ZIT to wynik zgłoszonych przez gminy tworzące Wrocławski Obszar Funkcjonalny projektów, które potencjalnie mogą uzyskać wsparcie ze środków Funduszy Strukturalnych w okresie 2014-2020. Propozycja przyporządkowania budżetu do potencjalnych źródeł finansowania ZIT powstała w wyniku spotkań przedstawicieli gmin tworzących WrOF w dniu 25 czerwca 2013 r. oraz 18.07.2013 r. z wykorzystaniem projektu dokumentu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pn. „linia demarkacyjna” z dnia 18.06.2013 r.

Założenia Strategii Gminy Czernica korespondują ze Strategią Integracji Gospodarczo-Przestrzennej Aglomeracji Wrocławskiej. W szczególności dotyczy to celów wskazanych w Planie Działań ZIT w obszarach, takich jak: komunikacja, ład przestrzenny, środowisko oraz infrastruktura techniczna.

Priorytety Strategii WrOF *Infrastruktura dla społeczności WrOF* oraz *Spoleczność aktywna i aktywność dla społeczności* zgodne są z obszarem integracji wskazanym dla wszystkich, który określono w Strategii.

Projekty kluczowe realizowane w ramach Strategii ZIT WrOF muszą charakteryzować się strategicznym znaczeniem dla całego Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Na etapie przygotowania projektu Strategii ZIT przedstawiono propozycję projektów kluczowych, które potencjalnie mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w procedurze określonej przez Instytucję Zarządzającą tym programem. Podstawą do przygotowania listy projektów kluczowych był projekt linii demarkacyjnej z dnia 18.06.2013 r. oraz utworzona przez gminy WrOF, w tym Gminę Czernica, baza projektów.

Po przekazaniu przez IZ RPO WD informacji o udostępnionym na budżecie, dokonana, kolejna analiza identyfikuje potencjalne projekty kluczowe, które będą współfinansowane ze środków Strategii ZIT WrOF.

Tabele

Tabela 13. Struktura własności gruntów w gminie Czernica wg stanu na 31 grudnia 2012r.....	13
Tabela 14. Ludność Gminy Czernica według grup wiekowych.....	18
Tabela 15. Funkcjonalna struktura wieku ludności gminy Czernica według płci w 2010r.....	19
Tabela 16. Funkcjonalna struktura wieku ludności gminy Czernica według płci w 2012r.....	19
Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe.....	20
Tabela 18. Szkolnictwo, wychowanie przedszkolne na obszarze gminy Czernica.....	21
Tabela 19. Osoby niepełnosprawne w gminie Czernica w 2002r.....	24
Tabela 20. Przedsiębiorstwa w gminie Czernica	25
Tabela 21. Przedsiębiorstwa w gminie Czernica wg sekcji PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności.....	26
Tabela 22. Zagospodarowanie gruntów w gminie Czernica w 2006 r.....	28
Tabela 23. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Wrocławskim.....	29
Tabela 24. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Czernica.....	29

Rysunki

Rysunek 7. Gmina Czernica w powiecie wrocławskim.	6
Rysunek 8. Gmina Czernica.....	6
Rysunek 9. Struktura demograficzna Gminy Czernica.....	18
Rysunek 10. Ilustracja graficzna funkcjonalnej struktury wieku ludności gminy Czernica w roku 2010 i 2012.....	19
Rysunek 11. Struktura przedsiębiorczości w gminie Czernica (klasyfikacja PKD).....	27
Rysunek 12. Wykorzystanie gruntów	28

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY CZERNICA

Jarosław Jagielski